

HOLLÁN MIKLÓS*

NEMZETKÖZI KAPCSOLATBAN ELKÖVETETT VESZTEGETÉS A KÖZSZFÉRÁN TÚL**

A korrupciós bűncselekmények elkövetését egyre gyakrabban valamilyen külföldi elem jellemzi. A tanulmány azt vizsgálja, hogy ez a jelenség milyen kihívások elé állítja a jogalkotókat és a jogalkalmazókat a közszférán kívül elkövetett vesztegetés kapcsán. Áttekinti a kérdés nemzetközi, német és magyar szabályozását (annak történeti aspektusait), elemzi a jogharmonizációs kötelezettségek teljesítését, illetve az új magyar büntető kódex rendelkezéseit is.

1. BEVEZETÉS

A korrupció olyan a XXI. század elején is aktuális társadalmi probléma, amely talán minden eddiginél élénkebben jelenik meg a közéleti és tudományos diskurzusban. A hazai vagy világsajtó lassan már szinte minden héten tudósít egy új korrupciós botrány kipattanásáról (korrupciós gyanúról). A legfontosabb ügyek számai pedig számos államban (például Franciaország, Csehország, Horvátország) a legmagasabb állami körökhöz, illetve a legnagyobb cégekhez (Siemens, Lockheed, Danone) vezettek.

Napjainkban a korrupciós bűncselekmények is azon deliktumok közé tartoznak, amelyek elkövetését – a globalizáció következtében – valamilyen külföldi elem jellemzi, így például a cselekmény elkövetése átnyúlik az országhatárokon, a tettes nem magyar állampolgár vagy éppenséggel egy nemzetközi szervezet tisztviselője, a sértett külföldön bejegyzett gazdálkodó szervezet, illetve a cselekmény külföldi piacokat és/vagy versenytársakat is érint. A külföldi vonatkozások – a nemzetközi gazdasági kapcsolatok erősödésére figyelemmel – különösen hangsúlyosak az olyan vesztegetések esetén, amelyeket az üzleti szférában követnek el. A korrupciós cselekmények elkövetésének nemzetközivé válása gyakran szükségessé tette (tenné) a vonatkozó büntetőjogi rendelkezések módosítását (kiegészítését). Tanulmányomban ebben az összefüggésben a közszférán kívüli szektorokat érintő vesztegetési tényállásokat vizsgálom, és ezeket tekintve számba veszem a nemzetközi követelményeket (2.), kitekintek a német büntetőjog megoldására (3.), visszatekintek a korábbi hazai szabályozás történetére (4.), behatóan elemzem a hatályos jogunk legfontosabb jogpolitikai és -dogmatikai kérdéseit (5.), bemutatom az előre-

* Tudományos főmunkatárs, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet, 1014 Budapest, Országház u. 30; egyetemi docens, NKE–RTK, Bűnügyi Tudományok Intézete, Közigazgatási Büntetőjogi Tanszék, 1121 Budapest, Farkasvölgyi út 12.
E-mail: hollan.miklos@tk.mta.hu.

** Készült a szerző 2009–2012 közötti időszakra elnyert Bolyai János Kutatási Ösztöndíjának támogatásával. Lezárva: 2012. szeptember 10.

láthatóan 2013. július 1. napján hatályba lépő új Btk. rendelkezéseit (6.), valamint ellenőrzöm azt is, hogy hazai büntetőjogunk mennyiben teljesíti a vállalt nemzetközi kötelezettségeket (7.). A tanulmányt a hazai jogszabályok változásait és rendszerét áttekintő (összehasonlító) táblázatokat (8.), valamint a legfontosabb minősítési problémákat kiemelő jogeset-variációk, és azok megoldását (9.) követően a kérdéskör szabályozására vonatkozó saját kodifikációs javaslatom (10.), illetve a legfontosabb megállapítások összegzése (11.) zárja.

2. A NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉGEK

2.1. AZ ET-EGYEZMÉNY

2.1.1. A JOGHARMONIZÁCIÓS KÖTELEZETTSÉG TERJEDELME

Az Európa Tanács korrupció elleni büntetőjogi egyezményének (a továbbiakban ET- egyezmény)¹ „aktív vesztegetés a magánszektorban” című 7. cikke alapján mindegyik szerződő fél megteszi azokat a jogalkotási és egyéb intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy belső joga szerint² bűncselekménynek minősüljön, ha valaki szándékosan, üzleti tevékenység keretében – közvetlenül vagy közvetve – magánszektorban működő szervezetet irányító (vagy annak részére munkát végző) személynek³ jogtalan előnyt ígér, ajánl fel vagy ad, annak érdekében, hogy az utóbbi személy köteleességét megszegve intézkedést tegyen vagy ne tegyen, mégpedig függetlenül attól, hogy az előnyben az utóbbi személy vagy valaki más részesül.⁴

¹ *Criminal Law Convention on Corruption*, 1999. 01. 27.

² A hivatalos magyar fordítás szerint mindegyik szerződő félnek olyan jogalkotási és egyéb intézkedéseket kell tenni, amelyek „ahhoz szükségesek, hogy – belső jogával összhangban – bűncselekménynek minősüljön” (vö. 2002. évi XLIX. tv. 2. §). A fordítás nem felel meg az angol hivatalos szövegnek, amely szerint a cselekményt a részes állam „belső jogában kell bűncselekménnyé nyilvánítani „to establish as criminal offences under its domestic law”). A magyar szöveg ráadásul kifejezetten félrevezető is, hiszen azt sugallja, hogy egy magatartást valamilyen más normarendszerben, de a belső joggal összhangban kellene bűncselekménynek minősíteni.

³ A hivatalos magyar fordítás a „magánszektorban működő szervezetet irányító, vagy abban dolgozó személy” kifejezést használja. Ez utóbbi azonban szűkebb jelentésű, mint a hivatalos szövegben szereplő magánszektorban működő szervezet részére munkát végző személy („work for, in any capacity, private sector entities”).

⁴ A hivatalos magyar fordítás szerint büntetni kell rendelni, ha valaki „a magánszektorban működő szervezetet irányító, vagy abban dolgozó személy, vagy bárki más részére, közvetlenül vagy közvetve” bármilyen jogtalan előnyt ígér, felajánl vagy átad (vö. 2002. évi XLIX. tv. 2. §). A fenti szöveg általam dőlt betűvel kiemelt része alapján olyan látszat is keletkezhet, hogy az ET-egyezmény alapján az a személyi kör sem meghatározott (azaz bárki lehet), akinek az előnyt ígérik, felajánlják vagy adják. A hivatalos szövegből azonban ezzel szemben egyértelmű, hogy csak az előnyben részesülő személy lehet bárki, az előny potenciális elfogadója csak magánszektorban működő szervezetet irányító, vagy annak részére munkát végző személy lehet (vö. „any persons who direct or work for, in any capacity, private sector entities, of any undue advantage or the promise thereof for themselves or for anyone else”).

Az ET-egyezmény „passzív vesztegetés a magánszektorban” című 8. cikke alapján mindegyik szerződő fél megteszi azokat a jogalkotási és egyéb intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy belső joga szerint bűncselekménynek minősüljön, ha magánszektorban működő szervezetet irányító, vagy annak részére munkát végző személy üzleti tevékenység körében szándékosan – közvetlenül vagy harmadik személy közreműködésével – magának vagy másnak jogtalan előnyt kér vagy fogad el, vagy ilyen előny ígérését vagy felajánlását elfogadja annak érdekében, hogy kötelességét megszegve intézkedést tegyen vagy ne tegyen.

Az ET-egyezmény 7–8. cikke külföldi magánszektorra, külföldi üzleti tevékenységre, vagy magánszektorban működő külföldi szervezetre nem tartalmaz utalást. Ezzel szemben külön-külön tartalmaz rendelkezéseket egyrészt az adott állam hivatalos személyével (2–3. cikk), az adott állam parlamentjének képviselőjével (4. cikk), másrészt a külföldi állam hivatalos személyeivel (5. cikk), illetve külföldi parlament képviselőjével (6. cikk), harmadrészt pedig a nemzetközi szervezetek tisztviselőivel (9. cikk), nemzetközi közgyűlések képviselőivel (10. cikk), valamint nemzetközi bíróságok bírjaival és tisztviselőivel (11. cikk) kapcsolatos vesztegetések büntetni rendelése vonatkozásában.

Ebből logikai értelmezés alapján – *argumentum a contrario* – az következne, hogy az ET-egyezmény 7–8. cikke csak a hazai magánszektorra (hazai szervezetekre, illetve hazai üzleti tevékenységre) vonatkozó tényállás megalkotására kötelez. A helyes értelmezés azonban épp ellentétes ezzel. A hazai hivatalos személy fogalma ugyanis kifejezetten a nemzeti joghoz kötött,⁵ ezért az egyezmény hatókörét a hivatali szférában külön rendelkezésekben kell kiterjeszteni a külföldi államok és a nemzetközi szervezetek hivatalos személyeinek megvesztegetésére. Ezzel szemben a magánszektorban működő szervezet fogalma *eleve* nem korlátozódik adott állam nemzeti joga szerint bejegyzett vagy adott államban üzleti tevékenységet folytató jogalanyokra. Ezt támasztja alá az ET-egyezmény magyarázó jelentése, amelynek vonatkozó része egy szót sem ejt a szervezet valamely országhoz tartozásáról, hanem kimondja, hogy a magánszektorban működő szervezet az, amely teljesen vagy döntő mértékben magánszemélyek tulajdonában van.⁶

2.1.2. A FENNTARTÁSOK LEHETŐSÉGE

Bármely állam az egyezmény aláírása vagy a megerősítő (elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási) okmányának az Európa Tanács Főtitkáránál történő letétbe helyezése alkalmával kinyilváníthatja, hogy fenntartja azt a jogot, hogy belső jogában – részben vagy egészben – nem nyilvánítja bűncselekménnyé az ET-egyezmény 7. vagy 8. cikkében foglalt cselekményeket.⁷ A jogharmonizációs kötelezettség részben tör-

⁵ ET-egyezmény 1. cikk a) pont: „azon állam nemzeti jogában szereplő »hivatalos személy«, »köz-tisztviselő«, »polgármester«, »miniszter« vagy »bíró« fogalmának megfelelően kell értelmezni [...], amely államban a kérdéses személy ezt a hatáskörét gyakorolja”.

⁶ *Explanatory Report for the Criminal Law Convention on Corruption*; <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/173.htm>, 54. bek.

⁷ ET-egyezmény 37. cikk 1. bek.

ténő teljesítésére irányul (így tehát engedélyezett) az olyan fenntartás is, amely alapján a jogalkotó a passzív vesztegetés tényállását a hazai üzleti élettel vagy a hazai gazdálkodó szervezetekkel kapcsolatos cselekményekre szűkíti.

Az egyezmény által megengedettekén kívül „más fenntartás nem tehető”, sőt „egyetlen állam sem tehet több mint 5 fenntartást”.⁸ A rendelkezések hatókörét csak részben korlátozó fenntartást is – feltehetően – egy egészként kell számításba venni. Az egyezmény utal rá, hogy a parlamenti vesztegetéseket érintő cikkekhöz (azaz a 4., 6. és 10. cikkekhöz) tett azonos természetű fenntartásokat egy fenntartásnak kell tekinteni.⁹ Ebből azonban – *argumentum a contrario* – az is következik, hogy az ET-egyezmény 7. és a 8. cikkeihez fűzött fenntartásokat külön kell számításba venni, még akkor is, ha az azonos típusú korrupciós cselekmény (a magánszektorban elkövetett vesztegetés) különböző oldalaira vonatkoznak.

A fenntartások az egyezménynek az érintett állam vonatkozásában történt hatálybalépésétől számított három évig érvényesek. A nyilatkozatok és fenntartások azonban azonos időtartamra megújíthatók.¹⁰

2.2. AZ EGYÜTTES FELLÉPÉS

Az Európai Unió Tanácsának a magánszektor korrupciójáról szóló együttes fellépése¹¹ (a továbbiakban: együttes fellépés) alapján passzív vesztegetés esetén az előny elfogadója (aktív vesztegetésnél pedig az előny címzettje) olyan személy lehet, aki magánszektorban tevékenykedő jogi vagy természetes személy javára bármilyen minőségben irányító tevékenységet vagy munkát végez.¹² Az együttes fellépés alkalmazásában jogi személy az a szervezet, amelyik az alkalmazható nemzeti jog alapján ilyen státusszal bír („*having such status under the applicable national law*”, „*ayant ce statut en vertu du droit national applicable*”),¹³ kivéve az államot, az államhatalmi tevékenységet végző közszervezetet, illetve a nemzetközi közjog szerinti szervezeteket.¹⁴ Az együttes fellépés szerint az előny elfogadását (illetve

⁸ ET-egyezmény 37. cikk (4) bek.

⁹ ET-egyezmény 37. cikk (4) bek.

¹⁰ ET-egyezmény 38. cikk (1) bek.

¹¹ A Tanács által az Európai Unióról szóló szerződés K3. cikke alapján elfogadott 1998. december 22-i együttes fellépés a magánszektorban tapasztalható korrupcióról (98/742/IB). *HL L 358.*, 1998. 12. 31.

¹² EU együttes fellépés 1. cikk első francia bek.

¹³ Az instrumentum magyar nyelvű szövege „az alkalmazható nemzeti törvénykezésben” szöveget tartalmazza (sic!). A nemzetközi szerződésekkel szemben az EU-instrumentumok magyar szövege nem hivatalos fordítás, hanem hivatalos szöveg. A magyar ugyanis – legalábbis hazánk csatlakozása óta – az EU egyik hivatalos nyelve. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a magyar jogalkalmazók az EU-instrumentumok értelmének feltárásakor más nyelvű szöveget ne vehetnének figyelembe. Esetünkben mindenképpen célszerű a rendelkezés jelentésének megállapításakor az angol szöveget figyelembe venni, különösen azért, mert az instrumentum megalkotása idején a magyar még nem volt az EU hivatalos nyelve, így a lábjegyzet elején idézett szöveg – legalábbis érdemben – valamelyik eredeti szövegről készült (a jogi alapműveltség teljes hiányát tükröző) fordítás.

¹⁴ EU együttes fellépés 1. cikk második francia bek.

annak adását) akkor kell büntetni rendelni, ha az azt elfogadó személy üzleti tevékenységéhez kapcsolódik.¹⁵

Az együttes fellépés a passzív vesztegető irányítása alatt álló (neki munkát adó) természetes vagy jogi személy kapcsán nem szól hazai vagy külföldi minőségről, sőt, az utóbbit tekintve éppenséggel az ebben a vonatkozásban semlegesnek is tekinthető kifejezést használ, amikor az adott nemzeti jog szerinti jogi személyiségről szól. Az együttes fellépés az üzleti tevékenység fogalmának hatókörét sem szűkíti le annak alapján, hogy azt az adott vagy más tagállamban folytatják.

Az együttes fellépés alapján a tagállamok a kriminalizáció hatókörét leszűkíthették olyan magatartásokra, amelyek legalább a verseny torzulását vonják vagy vonhatják maguk után (minimum a közös piacon belül), és amelyek – egy szerződés megkötésére vonatkozó nem megfelelő döntéssel vagy egy szerződés nem megfelelő végrehajtásával – másnak gazdasági kárt okoznak (vagy alkalmasak arra, hogy gazdasági kárt okozzanak).¹⁶ Ennek alapján azonban az együttes fellépésnek nem felel meg – még ilyen tárgyú nyilatkozat esetén sem – egy olyan tényállás megalkotása, amely kizárólagosan a nemzeti piacon érvényesülő versenyt védelmezi. Arról már nem is szólva, hogy a közös piaci verseny védelmére korlátozódó tényállás hatóköréből sem maradhat ki minden olyan vesztegetés, amelyet más tagállam vagy akár az EU-n kívüli ország magánszektorához tartozó (például ott bejegyzett) gazdálkodó szervezet vezetője, vagy dolgozója követ el.

Minden tagállamnak az együttes fellépés hatálybalépését követő két éven belül az instrumentum végrehajtására vonatkozó megfelelő javaslatokat kell benyújtania – azok elfogadtatása céljából – az illetékes hatóságok felé.¹⁷ Az együttes fellépés a Hivatalos Lapban történő kihirdetésekor,¹⁸ azaz 1998. december 31. napján lépett hatályba, így a megfelelő javaslatok benyújtására irányadó határidő 2000. december 31. napja volt.

2.3. A KERETHATÁROZAT

A magánszektorban tapasztalható korrupció elleni kerethatározat (a továbbiakban: EU-kerethatározat)¹⁹ hatályon kívül helyezte az együttes fellépést,²⁰ de témánk szempontjából elődjéhez hasonló szabályozást tartalmaz. A passzív vesztegető magánszektorban működő szervezetet vezet (vagy annak részére végez munkát).²¹ A magánszektorban működő szervezet fogalma azonban már nem kapcsolódik a

¹⁵ EU együttes fellépés 2–3. cikkek (1) bek.-ei.

¹⁶ EU együttes fellépés 2–3. cikkek (2) bek.-ei.

¹⁷ EU együttes fellépés 8. cikk.

¹⁸ EU együttes fellépés 10. cikk.

¹⁹ A Tanács kerethatározata (2003. július 22.) a magánszektorban tapasztalható korrupció elleni küzdelemről. *HL* L 192., 2003. 07. 31.

²⁰ EU-kerethatározat 8. cikk.

²¹ EU-kerethatározat 2. cikk. (1) bek.

jogi személy fogalmához, amelyet a kerethatározat csak azért definiál továbbra is, mert azt a jogi személy felelősségéről szóló rendelkezéseiben²² használja. A kerethatározat a Hivatalos Lapban való kihirdetésekor,²³ azaz 2001. július 31. napján lépett hatályba. A tagállamoknak a kerethatározat rendelkezéseinek megfelelő szabályozás bevezetéséhez szükséges intézkedéseket úgy kell megtenniük, hogy az instrumentumnak 2005. július 5. napja előtt megfeleljenek.²⁴

A vesztegetés kriminalizációját a tagállamok nyilatkozatukkal továbbra is korlátozhatják azokra a cselekményekre, amelyek a verseny veszélyeztetésére alkalmasak, de e fogalom értelmezési tartománya már a közösségi piacra sem szűkíthető le.²⁵ A korlátozó nyilatkozatokat a kerethatározat elfogadásakor kell közölni a Tanáccsal, és azok 2005. július 22-től öt évig maradnak érvényesek.²⁶ A Tanács a nyilatkozatokat 2010. július 22. napja előtt megfelelő időben felülvizsgálja megújíthatóságuk megfontolása érdekében.²⁷

3. KITEKINTÉS: A NÉMET BÜNTETŐJOG

Az üzleti vesztegetés büncselekményének szabályozását eredetileg a meg nem engedett verseny elleni 1909. június 7. napján elfogadott német törvény (*UWG*)²⁸ tartalmazta. Az ennek kapcsán kialakult (elsősorban magánjogi) joggyakorlat és az uralkodó jogirodalom alapján a versenytörvény csak a német piacon zajló versenyt, illetve a külföldi piacokon megjelenő német cégeket védi.²⁹

A korrupció elleni 1997. évi augusztus 13. napján elfogadott törvény³⁰ az üzleti vesztegetés (*Bestechlichkeit und Bestechung im geschäftlichen Verkehr*) szabályozását – bizonyos kisebb módosításokkal – a német Btk. 299–301. §-aiba iktatta be, illetve ezzel egyidejűleg hatályon kívül helyezte a versenytörvényben található tényállást.³¹ A hatályos rendelkezések szerint a passzív vesztegetést valamely üzleti vállalkozás azon alkalmazottja vagy megbízottja követi el, aki üzleti forgalomban ellenszolgáltatásként – magának vagy harmadik személynek – arra tekintettel kér előnyt, illetve az előnyt (annak ígérletét) azért fogadja el, hogy valamely áru vagy kereske-

²² EU-kerethatározat 5. cikk.

²³ EU-kerethatározat 11. cikk.

²⁴ EU-kerethatározat 9. cikk (1) bek.

²⁵ EU-kerethatározat 2. cikk (3) bek.

²⁶ EU-kerethatározat 2. cikk. (4) bek.

²⁷ EU-kerethatározat 2. cikk (5) bek.

²⁸ *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb vom 7. Juni 1909.* (RGBl. S. 499.). Hatályos 1909. október 1. napjától.

²⁹ Christian PELZ: „Änderung des Schutzzwecks einer Norm durch Auslegung? Zur Reichweite des § Abs. 2. StGB a.F.” *Zeitschrift für internationale Strafrechtsdogmatik* 2008/7. 335.

³⁰ *Gesetz zur Bekämpfung der Korruption vom 13. August 1997.* (BGBl. I. S. 2038.). Hatályos 1997. augusztus 20. napjától.

³¹ Vö. pl. OTTO Haro: *Grundkurs Strafrecht* Die einzelnen Delikte (Berlin, New York: Walter de Gruyter⁵1998) 311; ill. Eduard DREHER – Karl LACKNER – Kristian KÜHL: *Strafgesetzbuch: Kommentar* (München: Beck²⁷2011) 1401.

delmi szolgáltatás vonatkozásában mást a versenyben meg nem engedett módon előnyös elbánásban részesítsen.³² Ugyanígy büntetni kell rendelni az aktív vesztegetőt, aki verseny céljából az üzleti forgalomban azért ajánl (ígér, vagy nyújt) valamely üzleti vállalkozás alkalmazottjának vagy megbízottjának előnyt (részesüljön abban akár ő, akár harmadik személy), hogy valamely áru vagy kereskedelmi szolgáltatás vonatkozásában mást a versenyben meg nem engedett módon előnyös elbánásban részesítsen.³³

A 2002. évi augusztus 22. napján elfogadott törvény³⁴ a német Btk. 299. §-át egy új (3) bekezdéssel egészítette ki, amely szerint a tényállások kiterjednek „a külföldi versenyben” (elkövetett) cselekményekre is.³⁵ A módosítást az együttes fellépés implementációja tette szükségessé, de az tartalmában megfelel a Németország által még nem ratifikált ET-egyezménynek is.³⁶ A módosító törvény javaslatának indokolása szerint „tiszta kell” (*soll klären*), hogy a német Btk. 299. § (1)–(2) bekezdése a versenyt általánosan, azaz „az egész világra kiterjedően” (*weltweit*) védi. Az új tényállás hatókörébe minden olyan vesztegetés beletartozik, amely a verseny szempontjából releváns, mégpedig függetlenül az adott piac vagy a versenytárs hazai, vagy külföldi minőségétől.³⁷ A jogirodalom szerint az „értelmező” rendelkezés megfogalmazása ugyan nem tekinthető precíznek, de bizonyosan nem az elkövetés helyét írja körül, hanem azokra a cselekményekre vonatkozik, amelyek a külföldi versenyre hatnak.³⁸

A hatályos német tényállás védelmi köre tehát – az együttes fellépés minimumkövetelményét túlteljesítve³⁹ – nem szűkül le az EU belső piacára.⁴⁰ A törvényhozó szerint egy ilyen korlátozás az EU együttes fellépés koncepciójában is csak minimumkövetelmény, az ET-egyezmény alapján pedig csak kifejezett fenntartás alapján lenne érvényesíthető. A közösségi piacra szűkített büntetőjogi beavatkozás koncepciójának elvetésénél annak is jelentősége volt, hogy a tényállás egyéni érdekeket is véd, márpedig az üzlettulajdonosok és a versenytársak védelme az EU határain belül és kívül egyaránt indokolt. Az indokolás szerint az üzleti vesztegetés hatókörének meghatározása összhangban van a hivatali korrupció szabályozásával, illet-

³² Német Btk. 299. § (1) bek.

³³ Német Btk. 299. § (2) bek.

³⁴ Gesetz zur Ausführung des Zweiten Protokolls vom 19. Juni 1997 zum Übereinkommen über den Schutz der finanziellen Interessen der Europäischen Gemeinschaften, der Gemeinsamen Maßnahme betreffend die Bestechung im privaten Sektor vom 22. Dezember 1998 und des Rahmenbeschlusses vom 29. Mai 2000 über die Verstärkung des mit strafrechtlichen und anderen Sanktionen bewehrten Schutzes gegen Geldfälschung im Hinblick auf die Einführung des Euro vom 22. 08. 2002 (BGBl. I S. 3387.). Hatályos 2002. augusztus 8. napjától.

³⁵ Német Btk. 299. § (3) bek. Hatályos 2002. augusztus 30. napjától.

³⁶ Deutscher Bundestag – Drucksache (BT-Drs.) 14/8998. 9.

³⁷ BT-Drs. 14/8998. 9.; Thomas FISCHER: *Strafgesetzbuch und Nebengesetze* (München: Beck 2008) 2150, 2157.

³⁸ Thomas RÖNNAU: „Wirtschaftskorruption” in Hans ACHENBACH – Andreas RANSIEK (szerk.): *Handbuch Wirtschaftsrecht* (Heidelberg: C. F. Müller 2007) 111.

³⁹ Günther HEINE: „§§ 283–302” in Albin ESER (szerk.): *Strafgesetzbuch. Kommentar* (München: Beck 2010) 2645.

⁴⁰ DREHER–LACKNER–KÜHL (31. lj.) 1400–1401; FISCHER (37. lj.) 2150.

ve azzal a megfontolással is, hogy a közös piacra korlátozódó tényállás csak felesleges jogalkalmazási nehézségeket okozhatna.⁴¹

A javaslat indokolása szerint az 1997-ben beiktatott német tényállás eredetileg is megfelelt az együttes fellépésből eredő – a tagállamok által igénybe vehető szűkítésekkel együtt értelmezendő – kötelezettség magjának.⁴² A jogirodalomban uralkodó felfogás azonban abból indult ki (elsősorban a versenytörvényben szereplő rendelkezés korábban általában elfogadott értelmezésére támaszkodva), hogy az üzleti vesztegetés tényállása kizárólag a belső versenyt védi, illetve annak hatókörre a külső piacokra csak akkor terjed ki, ha abban német versenytárs is szerepel. A javaslat indokolásának értékelése szerint ilyen értelmezés a tényállás szövegéből ugyan nem következik, de ennek érvényesülése esetén a rendelkezés nincs összhangban az együttes fellépés szabályozásával.⁴³ Az indoklás arra is utal, hogy a módosítást megelőzően hatályos jogot lehetett volna – más tényállások közösség-hű interpretációjához (*gemeinschaftskonforme [...] Auslegung*) hasonlóan – az [együttes] fellépéssel harmonikusan (*maßnahmenkonform*) úgy értelmezni, hogy annak védelmi körébe a többi EU-államot is bevonják.⁴⁴ Sőt, az indoklás szerint olyan jelentős súlyú kisebbségi nézet is ismert volt a jogirodalomban, amely szerint a tényállás a módosítást megelőzően is kiterjedt bárhol a világon (bármilyen versenytárs ellenében) megvalósuló cselekményekre.⁴⁵ Az uralkodó nézetre tekintettel azonban a javaslat indokolása szerint a tényállás alkalmazási körének kifejezett tisztázásához (*ausdrückliche Klärung*) szükséges volt a német Btk. 299. § (3) bekezdésében szereplő értelmező rendelkezés beiktatása.⁴⁶

Ezt követően a joggyakorlatban és a jogirodalomban már „csak” az maradt vitás, hogy a külföldi verseny kapcsán elkövetett (német versenytársat előreláthatóan nem érintő) üzleti vesztegetés elkövetőjét büntetőjogi felelősségre lehet-e vonni, ha cselekményét a módosítás hatálybalépését megelőzően követte el. Ha ugyanis nem, akkor az ilyen cselekményeket tekintve – a korábban hatályos, de enyhébb büntető törvényként alkalmazott rendelkezések alapján – a módosító törvény hatálybalépését (azaz 2002. augusztus 30. napját) követően is felmentő ítéletet kell hozni.⁴⁷ A kérdés a gyakorlatban a Siemens cégcsoporttal kapcsolatos – nagy publicitást kapott – vesztegetési ügyben is felmerült. Az egyik német cég vezetői ugyanis 1999–2000 között (a vád szerint) egy olyan olaszországi versenykiírás kapcsán folyamodtak vesztegetéshez, amelyben más német pályázó nem vett (és lényegében nem is vehetett) részt. A Darmstadti Tartományi Bíróság 2007. május 14. napján hozott ítélete szerint egy európai léptékű (*europaweit*) versenytárgya-

⁴¹ BT-Drs. 14/8998. 10.

⁴² Sőt, az abból eredő kötelezettséget túl is teljesítette, hiszen sem kötelességszegést, sem gazdasági kárt nem követelt meg. Vö. BT-Drs. 14/8998. 9.

⁴³ BT-Drs. 14/8998. 9.

⁴⁴ BT-Drs. 14/8998. 9–10.

⁴⁵ BT-Drs. 14/8998. 10.

⁴⁶ BT-Drs. 14/8998. 10.

⁴⁷ RÖNNAU (38. lj.) 108.

lás kapcsán megvalósított aktív vesztegetés akkor is büntetendő, ha az elkövetés idején a német Btk. 299. §-a még nem tartalmazott a külföldi verseny kifejezett védelmére vonatkozó rendelkezést.⁴⁸ A jogorvoslati fórumként eljáró német Szövetségi Legfelsőbb Bíróság (BGH) ezzel szemben azonban kimondta, hogy a külföldi verseny kapcsán a német Btk. 299. §-a (a módosítása előtt) csak olyan cselekményeket fog át, amelyek német versenytársak ellen irányulnak.⁴⁹ A jogkérdés mikénti megoldása a jogirodalomban továbbra is erőteljesen vitatott (még német mércével is). A kapcsolódó álláspontok és érvelések⁵⁰ bemutatása meghaladja e tanulmány kereteit, különös tekintettel arra, hogy a kérdéskört önálló monográfiában is feldolgozták.⁵¹

4. A HAZAI SZABÁLYOZÁS KIALAKULÁSA

4.1. A BTK. ÉS AZ 1987. ÉVI III. TÖRVÉNY

Az 1978. évi IV. törvény (Btk.) eredeti szabályozása a nem-hivatali vesztegetés büntetni rendeléséről csak olyan esetekre nézve rendelkezett, amikor a passzív vesztegető⁵² (az előny elfogadója⁵³) a magyar jog szerint létrejött jogalany dolgozója (tagja) volt. A nem-hivatali vesztegetés tényállásába az 1987. évi III. törvény 24. §-a iktatta be a gazdálkodó szervezet kifejezést. Ezzel összhangban pedig a novella 25. §-a új értelmező rendelkezést fogalmazott meg, amely szerint a közélet tisztasága elleni bűncselekményekről szóló cím alkalmazásában gazdálkodó szervezet a Polgári Törvénykönyv 685. §-ának c) pontjában felsorolt jogi személy.⁵⁴ A Ptk. ekkoriban hatályos rendelkezése is kizárólag a magyar magánjog alapján létrejött szervezeteket sorolt fel. Sőt, a büntetőjogra való kihatásában a külföldi érdekek védelmét annyiban még meg is szorította, hogy a gazdálkodó szervezet fogalmi köréből kivette a „külföldi részvétellel működő pénzügyintézetet, illetve a „külföldi részvétellel működő gazdasági társulás által létesített” leányvállalatot.⁵⁵

⁴⁸ LG Darmstadt (9. Strafkammer), 712 Js 5213/04 – 9 KLs, 14. 05. 2007, 137, ill. 144. bek.

⁴⁹ BGH 2 StR 587/07 – Urteil vom 29. August 2008 (LG Darmstadt). 50. bek.

⁵⁰ Lásd áttekintésképpen PELZ (29. lj.) 333–339; ill. Frank SALIGER – Karsten GAEDE: „Rückwirkende Ächtung der Auslandskorruption und Untreue als Korruptionsdelikt – Der Fall Siemens als Startschuss in ein entgrenztes internationalisiertes Wirtschaftsstrafrecht?” *Onlinezeitschrift für Höchstrichterliche Rechtsprechung zum Strafrecht* 2008/2. 57–76.

⁵¹ Lásd Simone MÖLDERS: *Bestechung und Bestechlichkeit im internationalen geschäftlichen Verkehr* (Frankfurt am Main: Peter Lang 2009).

⁵² Btk. 251–252. §.

⁵³ Btk. 254. §.

⁵⁴ Btk. 258/A. § 1. pont. Hatályos 1988. január 1. napjától 2000. március 1. napjáig.

⁵⁵ Ptk. 685. § c) pont. Az ebben az időszakban hatályos szöveget az 1984. évi 33. tvr. 6. §-a állapította meg. Hatályos 1985. január 1. napjától 1988. december 31. napjáig.

4.2. 1998. ÉVI LXXXVII. TÖRVÉNY

I. Az 1998. évi LXXXVII. törvény 55. §-a egy teljesen új (VIII.) címet iktatott a Btk. XV. fejezetébe, amelyben az ún. nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekményeket helyezte el. Ennek keretében egy évig terjedő szabadságvesztéssel (közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel) volt büntetendő, „aki külföldi gazdálkodó szervezet tagjának, vagy reá tekintettel másnak azért ad vagy ígér előnyt, hogy a kötelességét megszegje”.⁵⁶

Az új rendelkezés szinte szó szerint megismételte a „hazai” közélet tisztasága elleni bűncselekmények tényállásait, eltekintve attól az értelemszerű eltéréstől, hogy a szabályozás központi kategóriája nem a „hazai”, hanem a külföldi gazdálkodó szervezet volt. Tóth helytálló megállapítása szerint a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekményekre vonatkozó szabályozás önálló tényállások megalkotása helyett értelmező rendelkezések segítségével is megoldható lett volna, mégpedig sokkal elegánsabban.⁵⁷

A kodifikátoroknak azonban még a szöveg azon részeinek „átmásolása” sem sikerült hibátlanul, amelyeknek az értelemszerű eltéréseken túl egyezniük kellett volna. Az előny címzettjei közül kimaradt a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozója. Így a nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetés tényállása – teljesen indokolatlanul – eltért „hazai” megfelelőjének⁵⁸ szabályozásától. A hiányosság feltehetően kodifikációs hibára vezethető vissza, ami az utaló tényállás konstrukciójának alkalmazása esetén fel sem merült volna, mégpedig abban az esetben sem, ha az előkészítő apparátus éppen nem tanúsítja a tőle elvárható figyelmet és körültekintést.

A bűncselekmény büntetési tétele két évig terjedő szabadságvesztés volt, „ha az előnyt külföldi gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójának, illetve tagjának adják vagy ígérik”.⁵⁹ A külföldi gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójának adott (ígért) előny kapcsán e tényállás a bűncselekmény alapesete (nem pedig minősített esete), hiszen az önálló intézkedésre nem jogosult dolgozó a Btk. 258/C. § (1) bekezdés körében nem minősült az előny címzettjének. A miniszteri indokolás kiemeli, hogy a büntetési tételek (feltehetően szándékosan) itt is „megegyeznek a Btk. 254. §-ának tételeivel”.⁶⁰

⁵⁶ Btk. 258/C. § (1) bek. Hatályos 1999. március 1. napjától 2000. február 29. napjáig.

⁵⁷ Vö. Tóth Mihály: „A magyar büntetőjogi kodifikáció történetének néhány tanulsága – az új törvény megalkotásának előestéjén” in Busch Béla – Belovics Ervin – Tóth Dóra (szerk.): *Békes Imre ünnepi kötet* (Budapest: PPKE 2000) 267.

⁵⁸ Btk. 254. § (1) bek.

⁵⁹ Btk. 258/C. § (2) bek.

⁶⁰ Az 1998. évi LXXXVII. tv. javaslatának 55. §-ához fűzött indokolás 2. pont. Korábban a törvénnyel együtt a hivatalos lapban közzétették annak „hivatalos” indokolását, amely a törvényjavaslat miniszteri indokolása alapján készült, de már akkor sem minősült a törvény jogalkotó általi értelmezésének, hiszen az Országgyűlés a törvényt és nem annak hivatalos indokolását fogadta el. Jelenleg ilyen „hivatalos” indokolást már nem is tesznek közzé, az elfogadott törvényjavaslat miniszteri indokolása a büntetőtörvény vonatkozásában semmiképpen sem jogalkotói értelmezés. Az ugyanis nem a jogalkotótól (az Országgyűléstől) ered, hanem a Kormánytól vagy az egyes képviselőtől. A törvényjavaslat miniszteri indokolása ettől függetlenül a történeti értelmezés körében háttéranyagként felhasználható.

II. A tényállást illetően a külföldi gazdálkodó szervezet fogalmát ekkoriban a Btk. 258/F. § 2. pontja definiálta, amelyet szintén a novella 55. §-a iktatott be. Eszerint külföldi gazdálkodó szervezetnek az a szervezet minősült, amely „a személyes joga szerint jogi személyiséggel rendelkezik, és az adott szervezeti formában gazdasági tevékenység végzésére jogosult”. A törvényi definíció a külföldi gazdálkodó szervezet fogalmát jogi személyekre korlátozta, így a büntetőjogi védelem köre a nemzetközi közélet tisztaságát tekintve hazai megfelelőjénél jóval szűkebb. Hazai gazdálkodó szervezetnek minősültek ugyanis már ekkoriban a gazdasági társaságok, amelyek egy része az irányadó szabályozás szerint nem bírt jogi személyiséggel.⁶¹

A Btk. 253/C. § (1)–(2) bekezdése nemzetközi vonatkozásban is csak a külföldi gazdálkodó szervezetet nevesítette, így a magyar büntetőjog hatóköre nem terjedt ki a külföldi állami szerv (külföldi társadalmi szervezet vagy külföldi egyesület) olyan tagjának vagy dolgozójának megvesztegetésére, aki nem minősült hivatalos személynek.⁶² A kizárólag külföldi gazdálkodó szervezetekre koncentráló szabályozás minden aggály nélkül nevezhető „gazdasági” vesztegetésnek. Ennek ellenére a Btk. 258/C. §-át a továbbiakban nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetésnek nevezem, hogy a szóhasználat összhangban legyen a megfelelő hazai tényállásokat⁶³ tekintve általam helyesnek tartott terminológiával.

III. A Btk. eredeti szabályozása szerint a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozója vagy tagja által elkövetett passzív vesztegetés nem minősült bűncselekménynek.⁶⁴ Az ekkoriban hatályos szabályozás keretén belül érdekes – ismereteink szerint eddig a jogirodalomban nem elemzett – dogmatikai kérdésként merülhetett fel, hogy minősülhetett-e a passzív vesztegető az aktív vesztegető részesének. A nemzetközi aktív nem-hivatali vesztegetés kapcsán a miniszteri indokolás nem tartalmazott erre vonatkozóan kifejezett iránymutatást.⁶⁵ Álláspontom szerint önmagában a tettesi felelősségre vonatkozó törvényi tényállás szabályozásának mellőzéséből nem vonható le olyan következtetés, hogy a jogalkotó minden esetben ki kívánta volna zárni az előnyt adó részeseként történő büntetőjogi felelősségre vonást.⁶⁶

⁶¹ Vö. Btk. 258/A. 1. pont. Hatályos 1989. január 1. napjától 2000. február 29. napjáig. A gazdasági társaságok a Ptk. az 1988. évi XXV. tv. 4. §-a által módosított 685. § c) pontja alapján minősültek gazdálkodó szervezetnek. Hatályos 1989. január 1. napjától 1993. szeptember 29. napjáig. A gazdasági társaságok jogi személyiségét tekintve lásd az akkor hatályos 1988. évi VI. tv. 2. § (2) bekezdését (hk.).

⁶² Vö. VIDA Mihály: „A közélet tisztasága elleni bűncselekmények, A nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekmények” in NAGY Ferenc (szerk.): *A magyar büntetőjog különös része* (Budapest: Korona 1999) 413.

⁶³ Btk. 251–252, 254. §.

⁶⁴ VIDA (62. lj.). 413.

⁶⁵ A hazai gazdasági vesztegetésnél az 1961. évi Btk. eredeti szabályozása csak a passzív oldalt tekintve tartalmazott büntető tényállást, de a miniszteri indokolás kifejezetten utalt arra, hogy (további feltételek fennállása esetén) ennek részeseként vonható felelősségre az előnyt adó aktív vesztegető Vö. *A Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyve* (Budapest: KJK 1962) 392; ill. WIENER A. Imre: „A gazdasági vezetőknek a beosztottak bűncselekményéhez kapcsolódó büntetőjogi felelőssége” *Magyar Jog* 2003/12. 634.

⁶⁶ Hasonló elvi állásponton voltunk már korábban is a befolyással üzérkedésnél 2012. január 1. előtti fennálló fordított konstellációt (passzív oldal büntetendő, aktív nem) tekintve. Vö. HOLLÁN Miklós:

4.3. 1999. ÉVI CXX. TÖRVÉNY

Az 1999. évi CXX. törvény 14. §-a a Btk. 258/C. §-ának (1) bekezdését úgy módosította, hogy a törvényi tényállásban az előny címzettjei közé beiktatta a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozóját. A miniszteri indoklás szerint a korábbi „szabályozásban meghatározott passzív elkövetői kör [...] hiányos, nem fedti le azt az esetet, amikor az előnyt a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozójának adják vagy ígérik, jóllehet az ilyen elkövetés a gyakorlatban éppúgy előfordulhat, és a társadalomra éppen annyira veszélyes, mint ha az előnyt a gazdálkodó szervezet tagjának, vagy reá tekintettel másnak adják vagy ígérik”.⁶⁷ Azoknak a cselekménye azonban, akik tagnak nem minősülő „dolgozónak” adnak vagy ígérnek előnyt, csak akkor minősül bűncselekménynek, ha azt 2000. március 1. napján vagy azt követően valósítják meg. A Btk. 258/C. § (2) bekezdésben írt tényállás ezt követően teljes egészében minősített esetnek tekinthető.

4.4. 2001. ÉVI CXXI. TÖRVÉNY

I. A 2001. évi CXXI. törvény 48. §-a – a többi korrupciós bűncselekményhez hasonlóan – az előnyt illetően beiktatta a „jogtalan” jelzőt. Az irányadó miniszteri indoklás erre vonatkozóan is a nemzetközi egyezmények példájára hivatkozik.⁶⁸

II. A többi korrupciós bűncselekményhez hasonlóan a 2001. évi CXXI. törvény hivatkozott rendelkezése egy fokozattal megemelte a tényállás büntetési tételeit. A cselekmény ezt követően alapesetben két évig terjedő, minősített esetben három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekményeket tekintve a javaslat indokolása külön megállapítást nem tartalmaz. A jogalkotó – a hivatkozásokból⁶⁹ kitűnően – a hazai korrupciós bűncselekmények kapcsán tett azon megállapítását tartotta irányadónak, hogy „a vesztegetési bűncselekményekkel szemben növekedett a társadalom érzékenysége, az ilyen bűncselekmények társadalmi elutasíthatósága. Ezt a folyamatot súlyos vesztegetési bűncselekmények ismertté válása tovább erősítette”.⁷⁰

A büntetési tétel megemlése lényegében a korrupciós bűncselekmények teljes szabályozását érintő automatizmus részeként söpört végig a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekmények tényállásain. A miniszteri indoklás hivatkozott megállapításai azonban a nemzetközi kapcsolatban elkövetett aktív vesztegetést

„A befolyással üzérkedő ügyfelének büntetendőségéről” in Rácz Lajos (szerk.): *Magister Scientiae et Reipublicae. Ünnepi tanulmányok Máthé Gábor tiszteletére 70. születésnapja alkalmából* (Budapest: Dialog Campus 2011) 39–50.

⁶⁷ Az 1999. évi CXX. tv. javaslatának 14. §-ához fűzött indoklás. A „passzív elkövetői kör” szóhasználat azt tekintve furcsa, hogy adott esetben olyan aktív vesztegetési tényállásról van szó, amelynél a passzív oldal cselekménye nem képez bűncselekményt.

⁶⁸ A 2001. évi CXXI. tv. javaslatának 48–50. §-ához fűzött indoklás.

⁶⁹ A 2001. évi CXXI. tv. javaslatának 48–50. §-ához fűzött indoklás.

⁷⁰ A 2001. évi CXXI. tv. javaslatának 37–46. §-ához fűzött indoklás.

tekintve nem találók. Az ilyen, elsősorban külföldi érdek ellen irányuló cselekmények társadalmi elutasítottága ugyanis mindenképpen csekélyebb súlyú. Súlyos vesztegetési bűncselekmények ismertté válásáról pedig ebben az összefüggésben nem lehetett szó, hiszen a Btk. 258/C. §-a szerint minősülő bűncselekmény miatt – az ENYÜBS alapján – büntetőeljárás a mai napig nem indult.⁷¹

III. A 2001. évi CXXI. törvény 43. §-a olyan rendelkezést iktatott a Btk. 255/A. §-ába, amely alapján a hazai vonatkozású (köztük a nem-hivatali) passzív vesztegetés bizonyos eseteinek elkövetője nem büntethető, ha „a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, a kapott jogtalan vagyoni előnyt vagy annak ellenértékét a hatóságnak átadja, és az elkövetés körülményeit feltárja.”⁷² A aktív nem-hivatali vesztegető pedig hazai vonatkozású tényállás megvalósításáért akkor nem volt büntethető, „ha a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.”⁷³

Ezek a törvényhelyek – nyelvtani értelmezésük alapján – a nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetésre nem voltak alkalmazhatók. A rendelkezések ugyanis taxatívan felsorolták azokat a vesztegetési tényállásokat, amelyek esetén az elkövető utólagos magatartása a büntethetőség megszűnéséhez vezethet. Ellenkező álláspont megalapozására alkalmas a logikai értelmezés körében a hasonlóságon alapuló következtetés (*argumentum a simile*) sémája. Ennek alapján ugyanis a büntethetőség megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket tekintve is indokolt az egymáshoz szinte minden szempontból igen hasonló hazai és nemzetközi vonatkozású vesztegetési tényállások azonos kezelése. A rendszertani értelmezés alapján azonban a Btk. 255/A. §-ának hatóköre kifejezetten csak a vele azonos címben lévő (és azon belül is az azt megelőző) tényállásokra terjedhet ki, de a Btk. XV. fejezet VIII. címére nem. A „vitát” a történeti értelmezés dönti el abban az értelemben, hogy a büntethetőséget megszüntető okok hatálya nem terjed ki a Btk. 258/B–D. §-ában meghatározott tényállásokra. Ha ugyanis a jogalkotónak a 2001. évi CXXI. törvény megalkotásakor ennek ellenkezője állt volna szándékában, akkor az I–II. pontban részletezett módosítások mellett egy olyan rendelkezést is beiktatott volna a nemzetközi kapcsolatban elkövetett korrupció szabályai közé, amely a Btk. 255/A. §-át reprodukálja.

Mindentől függetlenül a Btk. 255/A. § (1)–(2) bekezdése a büntethetőséget megszüntető okként – az elkövetőre kedvező analógia alapján⁷⁴ – álláspontom szerint alkalmazható volt a nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali aktív vesztegetés esetén is.

⁷¹ Forrás: BM Statisztikai Főosztály tájékoztatása.

⁷² Btk. 255/A. § (1) bek. Hatályos 2002. április 1. napjától 2011. december 31. napjáig.

⁷³ Btk. 255/A. § (2) bek. Hatályos 2002. április 1. napjától 2011. december 31. napjáig.

⁷⁴ Vö. Kis Norbert – HOLLÁN Miklós: *Büntetőjog I. Az anyagi büntetőjog általános része* (Budapest–Pécs: Dialog Campus 2011) 29.

4.5. 2009. ÉVI CLXIII. TÖRVÉNY

I. A tisztességes eljárás védelméről, valamint az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi CLXIII. törvény 29. § (9) bekezdése alapján a külföldi gazdálkodó szervezet fogalma (változatlan tartalommal) átkerült a Btk. 258/G. §-ába.⁷⁵

II. A 2009. évi CLXIII. törvény 29. § (4) bekezdése felemelte a hazai vonatkozású nem-hivatali aktív vesztegetés büntetési tételeit. A tényállás alapesete ezt követően két évig terjedő helyett három évig terjedő,⁷⁶ minősített esete pedig három évig terjedő helyett öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.⁷⁷ A javaslat előterjesztője ennek kapcsán annyit látott szükségesnek megosztani a szakmai nyilvánossággal, hogy: a törvény „felemeli a vesztegetés egyes tényállásainak büntetési tételeit”,⁷⁸ ami indokolásnak a legnagyobb jóindulattal sem nevezhető.

A jogalkotó ráadásul feltehetően elfelejtette módosítani a Btk. 258/C. §-át, aminek következtében ugyanazon bűncselekmény (az aktív nem-hivatali vesztegetés) hazai és nemzetközi közélet tisztasága elleni változatának büntetési tétele eltért. Ez a – feltehetően jogalkotási hibából eredő – megoldás azonban kifejezetten ellentétes volt a nemzetközi vonatkozású tényállások szabályozásának eredeti koncepciójával.⁷⁹ Az utaló tényállás konstrukciójának alkalmazása esetén ez a probléma sem merült volna fel, hiszen a nemzetközi vonatkozású bűncselekmény büntetési tétele automatikusan igazodott volna a hazaiéhoz.

III. A 2009. évi CLXIII. törvény 29. § (7) bekezdése a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekményeket tekintve is büntetni rendelte a feljelentés elmulasztását. Az újonnan beiktatott rendelkezés szerint három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő „az a hivatalos személy, aki e minőségében hitelt érdemlő tudomást szerez arról, hogy nemzetközi kapcsolatban még le nem leplezett vesztegetést (Btk. 258/B–258/D. §) követtek el, és erről a hatóságnak, mihelyt teheti, nem tesz feljelentést”.⁸⁰ Ezzel a jogalkotó – az addigi szabályozás egyik hiányosságát kiküszöbölve – megszüntette a nemzetközi vonatkozású tényállások a hazai közélet tisztasága elleni bűncselekményekhez viszonyítva fennálló egyik eltérését.

IV. A II–III. pontban bemutatott módosítások új aspektusokkal gazdagítják (de végső soron nem változtatják meg) azon kérdés megítélését,⁸¹ hogy kiterjed-e a Btk. 255/A. §-a a nemzetközi kapcsolatban elkövetett vesztegetésekre (legalábbis azok 2010. április 1. napját követő elkövetése esetén). Az igenlő választ erősíti a többről a kevesebbre következtetés (*argumentum a maiore ad minus*) módszere, amely alapján amennyiben ilyen kedvezményre lehetőség van a súlyosabban büntetendő (hazai vonatkozású) tényállásnál, akkor azt a jogalkotó (*a fortiori*) bizto-

⁷⁵ Hatályos 2010. április 1. napjától.

⁷⁶ Btk. 254. § (1) bek. Hatályos 2010. április 1. napjától.

⁷⁷ Btk. 254. § (2) bek. Hatályos 2010. április 1. napjától.

⁷⁸ A 2009. évi CLXIII. tv. javaslatának 28–29. §-ához fűzött indokolás.

⁷⁹ Vö. 4.2. cím.

⁸⁰ Btk. 258/F. §. Hatályos: 2010. április 1. napjától.

⁸¹ Vö. 4.4. cím.

sítani kívánta az enyhébben büntetendő (nemzetközi vonatkozásban elkövetett) bűncselekmény esetén is. A nemleges választ erősíti azonban, hogy a jogalkotó még egy olyan módosítás során sem terjesztette ki a Btk. 255/A. §-ának hatókörét, amely más szempontból (a feljelentési kötelezettség elmulasztásának büntetendőségét tekintve) kifejezetten a hazai és nemzetközi vonatkozású korrupciós tényállások közötti különbségek eltüntetését szolgálta.

4.6. 2011. ÉVI CL. TÖRVÉNY

A külföldi gazdálkodó szervezet dolgozója vagy tagja által elkövetett (ún. passzív) vesztegetésre vonatkozó (2012. január 1. napjától hatályos) büntető rendelkezést a 2011. évi CL. törvény 14. §-a iktatta be az 1978. évi IV. törvény (Btk.) 258/C. § (3) bekezdésébe. Az új tényállást azonban nem az aktív, hanem a passzív hivatali vesztegetés után, azaz a Btk. 258/D. § (3)–(4) bekezdésében kellett volna elhelyezni. A XV. fejezet VIII. címe ugyanis elsősorban az aktív és a passzív, és csak másodszorban a hivatali és nem-hivatali vesztegetést különíti el.

A nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetést illetően az aktív és a passzív tényállást azonos § foglalja magában.⁸² Ilyen kodifikációs megoldásra az addig hatályos büntetőjogban a Btk. 255. §-ában szabályozott vesztegetés,⁸³ illetve a Btk. 258/C. §-ával egyidejűleg módosított 258/E. §-ában szereplő befolyással üzérkedési tényállás szolgáltatott példát. A többi hazai vagy nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekmény esetén a jogalkotó – mind a Btk. eredeti koncepciójában, mind például a nemzetközi kapcsolatban elkövetett korrupciós tényállások 1998-as beiktatásakor – az aktív és a passzív oldali tényállásokat külön §-ban szabályozta. A § számokkal való takarékoság feltehetően arra vezethető vissza, hogy a jogalkotó nem kívánta még inkább átszámozni a nemzetközi kapcsolatban elkövetett korrupciós cselekményekre vonatkozó rendelkezéseket.

5. A HATÁLYOS SZABÁLYOZÁS

A következőkben elsőként a nemzetközi kapcsolatban elkövetett aktív és passzív nem-hivatali vesztegetés tényállásainak közös elemét: a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozójának és tagjának fogalmát tárgyalom. Ezt követően – a törvényi sorrendhez igazodva – az aktív,⁸⁴ majd a passzív változatot⁸⁵ elemzem dogmatikai szempontból. Ennek során – az önálló tanulmány keretében történő bemutatásukhoz feltétlenül szükséges elemeken (például elkövetési magatartás) felül – elsősorban azokra a kérdésekre koncentrálok, amelyekben eltérés tapasztalható a hazai

⁸² Btk. 258/C. § (1)–(2), ill. (3)–(4) bek.

⁸³ Beiktatta a 2001 évi CXXI. tv. 42. §.

⁸⁴ Btk. 258/C. § (1)–(2) bek.

⁸⁵ Btk. 258/C. § (3)–(4) bek.

közélet tisztaságát védelmező megfelelő tényállásoktól.⁸⁶ Végül azt vizsgálom meg, hogy a nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetést tekintve miként érvényesülnek a feljelentés elmulasztásának büntetni rendelésére, illetve a büntetés korlátlan enyhítésére (mellőzésére) vonatkozó rendelkezések.

5.1. A KÜLFÖLDI GAZDÁLKODÓ SZERVEZET DOLGOZÓJA (TAGJA)

5.1.1. A KÜLFÖLDI GAZDÁLKODÓ SZERVEZET

A külföldi gazdálkodó szervezet fogalmát hatályos jogunkban a Btk. 258/G. §-a definiálja. Ebbe a kategóriába az a szervezet tartozik, amely „a személyes joga szerint jogi személyiséggel rendelkezik, és az adott szervezeti formában gazdasági tevékenység végzésére jogosult”. A jogi személy személyes jogát – legalábbis alapvetően⁸⁷ – a nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet (Nmj.) alapján kell meghatározni. A főszabály szerint „a jogi személy személyes joga annak az államnak a joga, amelynek területén a jogi személyt nyilvántartásba vették.”⁸⁸ Ha a jogi személyt több állam joga szerint vették nyilvántartásba, vagy az alapszabályban megjelölt székhelyen irányadó jog szerint nyilvántartásba vételére nincs szükség, személyes joga az alapszabályban megjelölt székhelyen irányadó jog.⁸⁹ Ha pedig a jogi személynek az alapszabály szerint nincs székhelye, vagy több székhelye van, és egyik állam joga szerint sem vették nyilvántartásba, személyes joga annak az államnak a joga, amelynek területén a központi ügyvezetés helye van.⁹⁰

A nemzetközi közélet tisztaságának büntetőjogi védelme azonban a gazdálkodó szervezeteket tekintve szűkebb hazai megfelelőjénél, hiszen a külföldi gazdálkodó szervezet fogalma a jogi személyekre korlátozódik. „Hazai” gazdálkodó szervezetnek minősülnek azonban azok a gazdasági társaságok is, amelyek nem bírnak jogi személyiséggel.⁹¹

A nemzetközi kapcsolatban elkövetett aktív és passzív nem-hivatali vesztegetés tényállása nem terjed ki külföldi költségvetési szervezet vagy külföldi egyesület dolgozója által (vagy ezek vonatkozásában) elkövetett vesztegetésre. Az ilyen személyek által (vagy azok vonatkozásában) elkövetett vesztegetés csak akkor minősülhet a Btk. 258/C. § szerint, ha az adott költségvetési szervezet vagy külföldi egyesület (amint gyakori lehet) személyes joga szerint jogi személyiséggel rendelkezik, és az adott szervezeti formában gazdasági tevékenység végzésére jogosult.

⁸⁶ Btk. 251–252. § és 254. §.

⁸⁷ Az Nmj. 2. §-a szerint ugyanis „nem lehet alkalmazni e törvényerejű rendeletet olyan kérdésben, amelyet nemzetközi szerződés szabályoz”.

⁸⁸ Nmj. 18. § (2) bek.

⁸⁹ Nmj. 18. § (3) bek.

⁹⁰ Nmj. 18. § (4) bek.

⁹¹ Vö. Btk. 137. § 19. pont, Ptk. 685. § c) pont. A gazdasági társaságok jogi személyiségét tekintve lásd a 2007. évi IV. tv. 2. § (2) bek.

Mivel azonban – különösen egyesületek esetében – ez a két feltétel együttesen nem feltétlenül teljesül, a nemzetközi vonatkozású tényállások hatóköre ebből a szempontból is szűkebb, mint a hazai közélet tisztasága elleni megfelelőjüké.⁹²

5.1.2. DOLGOZÓJA VAGY TAGJA

Azt a kérdést, hogy ki minősül az adott külföldi gazdálkodó szervezetet illetően dolgozónak, e tényállás esetén is a munkajogi szabályozástól függetlenül (önálló „büntetőjogi” mérce alapján) kell elbírálni. Ezt a tekintve tehát nemcsak a magyar munkajog rendelkezései⁹³ irrelevánsak, hanem a nemzetközi magánjog munkaszerződésekre vonatkozó szabályai⁹⁴ is.

Azt azonban, hogy ki minősül az adott külföldi gazdálkodó szervezet tagjának, e tényállás esetén is a társasági jogi szabályozás alapján kell elbírálni. Az adott esetben irányadó társasági jogot pedig, az e kérdésre – legalábbis főszabály szerint⁹⁵ – irányadó Nmj. alapján kell meghatározni. Mivel a külföldi gazdálkodó szervezet szükségképpen jogi személy, az azt „alapító társasági szerződésre”, annak „személyes jogát kell alkalmazni”.⁹⁶

5.2. AZ AKTÍV VESZTEGETÉS

A nemzetközi kapcsolatban elkövetett aktív nem-hivatali vesztegetés tette a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozójának vagy tagjának, vagy reá tekintettel másnak azért ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy a kötelességét megszegje.

5.2.1. JOGI TÁRGY

A törvény rendszere alapján a tényállás jogi tárgya a nemzetközi közélet tisztasága. A tényállás azonban ezen belül a külföldi gazdálkodó szervezet érdekeit védi. A tisztességes verseny csak abban az esetben részesül védelemben, ha a cselekmény egyben a külföldi gazdálkodó szervezet érdekeit is veszélyezteti.

5.2.2. AZ ELŐNY JOGTALANSÁGA

A tényállás az előny jogtalanására külön utal. A kötelesség megszegése céljából adott vagy ígért előny azonban minden esetben eleve jogtalan. Ez alól csak az az esetkör képezhet kivételt, ha például a külföldi gazdálkodó szervezet érdekeit sértő magatartást (például üzleti titok kiadása) más jogszabály kifejezetten megengedi.

⁹² Btk. 254. §.

⁹³ 2012. évi I. tv.

⁹⁴ Pl. Az Európai Parlament és a Tanács 593/2008/EK rendelete (2008. június 17.) a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról (Róma I.) 3. és 8. cikk.

⁹⁵ Vö. Nmj. 2. §, amelynek szövegére lásd 87. ljt.

⁹⁶ Nmj. 26. § (2) bek. második mondat.

5.2.3. AZ ELKÖVETÉSI MAGATARTÁSOK

Az elkövetési magatartások a jogtalan előny adása vagy ígérete. Az elkövetési magatartások nem feltételeznek határon átnyúló elkövetést.

5.2.4. AZ ELKÖVETÉSI MÓD

A tényállás ugyan ezt nem mondja ki, de az előny – a kötelességszegés kiváltására irányuló célzatra⁹⁷ tekintettel – objektíve szükségképpen a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozójának vagy tagjának működésével kapcsolatos. Sőt, az elkövetési magatartásokkal kapcsolatos közlésekben általában az is tükröződik, hogy az előny a tettes célja szerint kötelességszegés kiváltására irányul.

5.2.5. SZÁNDÉKOSSÁG

A szándékosság tudati oldalának szükségképpeni eleme a gazdálkodó szervezet külföldi jellegét és jogi személyiségét megalapozó tények (például külföldi bejegyzés és abból eredő cégforma) ismerete is. Ha ezekkel a tettes nincs tisztában, akkor a Btk. 258/C. § (1)–(2) bekezdése alapján nem büntethető. Ha azonban az adott céget „hazai” gazdálkodó szervezetnek gondolja, akkor a Btk. 251–252. §-a alapján tartozhat büntetőjogi felelősséggel.

5.2.6. CÉLZAT

A nemzetközi kapcsolatban elkövetett aktív nem-hivatali vesztegetés célzatos bűncselekmény. A törvény szövege ugyanis úgy fogalmaz, hogy a tettes „*azért* ad vagy ígér jogtalan előnyt, hogy [külföldi gazdálkodó szervezet dolgozója (tagja)] a kötelességét megszegje.”⁹⁸

A tényállás nem rendeli büntetni, ha valaki csak utólag honorálja azt, hogy a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozója kötelességét megszegte. Ha ugyanis a jogalkotó ezt büntetni kívánta volna rendelni, akkor a törvényben a „kötelességének megszegéséért előnyt ad vagy ígér” szöveg szerepelne.

A tényállás nem rendeli büntetni azt sem, ha valaki külföldi gazdálkodó szervezet dolgozójának vagy tagjának csak működésével kapcsolatban (például kötelességének teljesítéséért) ad vagy ígér jogtalan előnyt.

5.2.7. A BÜNTETÉSI TÉTEL

A nemzetközi kapcsolatban elkövetett aktív nem-hivatali vesztegetés két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ez a büntetési tétel egy fokozattal enyhébb, mint a hazai közélet tisztaságát védő tényállásé (ami három évig terjedő szabad-

⁹⁷ Vö. 5.2.6. cím.

⁹⁸ A Btk. 258/C. § (1) bek. Kiemelés tőlem – H. M.

ságvesztés). A büntetési tételek eltérése – ahogyan láthattuk⁹⁹ – kodifikációs hibára vezethető vissza. Elméleti érdekességére tekintettel azonban vizsgáljuk meg azt a (szerintem inkább hipotetikus) lehetőséget is, hogy az eltérő mértékű szankcionálás háttérében tudatos jogalkotói döntés húzódik meg.

A büntetési tételek eltérő szabályozása egy olyan jogpolitikai koncepcióval („büntetőjogi protekcionizmus”) van összhangban, amely a nemzetközi közélet tisztaságának tudatosan kisebb mértékű védelmet biztosít. Ilyen szabályozásra közösségi jogi tárgyak¹⁰⁰ (így a „közélet tisztasága”) esetén a jogalkotónak – ellenkező alkotmányos, nemzetközi vagy európai uniós kötelezettség hiányában – alapvetően joga van. A tényállások tényleges hatóköre azonban egy ilyen jogpolitikai koncepcióval – a külföldi gazdálkodó szervezet fogalmára is tekintettel – nincs összhangban. A külföldi gazdálkodó szervezettel kapcsolatos korrupciós bűncselekmény ugyanis éppen annyira lehet kedvezőtlen kihatással a hazai, mint a nemzetközi közélet tisztaságára.

A nemzetközi vonatkozású tényállások alacsonyabb büntetési tétele akkor is teljesen ésszerűtlennek bizonyul, ha azt a rendelkezés konkrétbb jogi tárgyának (a gazdálkodó szervezet vagyoni és más érdekeinek) fényében vizsgáljuk. Az individuális jogi tárgyakat ugyanis a büntetőjognak mindenképpen azonos súllyal kell védelemben részesítenie, függetlenül attól, hogy hordozójuk hazai vagy külföldi természetes, vagy jogi személy. Az alacsonyabb szintű büntetőjogi védelem arra figyelemmel végképp abszurd, hogy a hazai és külföldi minőség ebben az összefüggésben a cég bejegyzésének helyétől függ, így a külföldi gazdasági társaság tagjai kizárólag magyar befektetők is lehetnek.

A büntetési tételek különbsége akár ösztönözhet is arra, hogy a tettes – aki versenytársaihoz képest rosszabb ajánlatával megrendeléshez akarna jutni – ne a hazai „leányvállalat”, hanem az annak meghatározó részesedésével bíró külföldi „anyacég” vezetőjét veszttesse meg.

5.2.8. A MINŐSÍTETT ESET

A bűncselekmény büntetési tétele három évig terjedő szabadságvesztés, ha az előnyt külföldi gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójának, illetve tagjának adják vagy ígérik.¹⁰¹ A tényállás felvezető szövegéből¹⁰² kitűnően nem alapeset, hanem minősített eset, így annak körében is csak a kötelesség megszegéséért adott vagy ígért előny büntetendő. Az önálló intézkedésre jogosultságot a külföldi gazdálkodó szervezetre vonatkozó jogszabályok, szerződések és szabályzatok alapján kell megítélni.

⁹⁹ Vö. 4.5. cím.

¹⁰⁰ Az individuális és kollektív jogi tárgyak elkülönítésére lásd KIS–HOLLÁN (74. lj.) 78.

¹⁰¹ Btk. 258/C. § (2) bek.

¹⁰² „A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés...”.

5.3. A PASSZÍV VESZTEGETÉS

Nemzetközi kapcsolatban elkövetett passzív nem-hivatali vesztegetés miatt büntetendő külföldi gazdálkodó szervezet azon dolgozója vagy tagja, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, vagy a kötelességének megszegéséért az ilyen előnyt vagy annak ígérését elfogadja, vagy a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért.¹⁰³

5.3.1. A JOGI TÁRGY

A törvény rendszerében a tényállás jogi tárgya a nemzetközi közélet tisztasága. Ezen belül a rendelkezés a külföldi gazdálkodó szervezet érdekeit, illetve a tisztességes versenyt védi. Az utóbbi jogi tárgy (a kötelességszegést nem feltételező elkövetési magatartás, azaz például a kérés esetén) akkor is büntetőjogi védelemben részesülhet, ha a cselekmény a külföldi gazdálkodó szervezet érdekeit nem sérti vagy veszélyezteti.

5.3.2. AZ ELŐNY JOGTALANSÁGA

A kötelesség megszegéséért kért vagy elfogadott előny – függetlenül attól, hogy ez szükségszerű feltétele-e az adott elkövetési magatartás megvalósulásának – minden esetben jogtalan. Egyéb esetekben az előny jogtalanságának meghatározásánál figyelemmel kell lenni a külföldi gazdálkodó szervezet belső rendelkezéseire, illetve a személyes joga szerinti ország ezzel kapcsolatos (például versenyjogi) szabályaira is.

5.3.3. AZ ELKÖVETÉSI MAGATARTÁSOK

Az elkövetési magatartások a jogtalan előny kérése, vagy az ilyen előny vagy az ígéretének elfogadása, vagy a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával való egyetértés. E tényállás megvalósulása sem feltételezi, hogy az elkövetési magatartások tanúsításának idején a kérés címzettje (vagy az elfogadott előnyt adó személy) a tettetől eltérő országban tartózkodjon.

5.3.4. AZ ELKÖVETÉS MÓDJA

A nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetés tényállása az elkövetés módját a Btk. 251. §-ához hasonlóan szabályozza. A törvény ugyanis büntetni rendeli azokat az eseteket, amikor a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozója vagy tagja az előnyt működésével kapcsolatban, de nem kötelességének megszegéséért kéri. A jogtalan előny (vagy ígéretének) elfogadása azonban csak akkor büntetendő, ha a tettes kötelességének megszegéséért történik.

¹⁰³ Btk. 258/C. § (3) bek.

Az előny és a kötelességszegés kapcsolata e tényállás megfelelő változatainak objektív tényállási elem, amely általában az elkövetési magatartásokkal kapcsolatos közlések tárgyát képezi. A tényállás átfogja nemcsak azt az előnyt (arra vonatkozó ígéretet), amelyet a kötelességszegés ellentételezéseként előre („előlegként”), hanem azt is, amit utólag (annak „jutalmaként”) fogadnak el. A kötelesség forrása a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozójára vagy tagjára vonatkozó (nem feltétlenül magyar) jogszabály, szerződés vagy belső szabályzat lehet.

A kérés és az elfogadás közötti fenti megkülönböztetést – bár ez a törvény szövegéből itt sem tűnik ki – vonatkoztatni kell azokra az esetekre is, amikor a tettes a jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért. A külföldi gazdálkodó szervezet dolgozója (tagja) a jogtalan előny kérőjével való egyetértésért tehát akkor is büntetendő, ha a kérés nem az ő kötelességének megszegéséért történik. Nem büntetendő azonban a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozója (tagja), ha az előny harmadik személy általi elfogadásával olyan esetben ért egyet, amikor az nem az ő kötelességének megszegéséért történik.

A tényállás nem biztosítja azon esetek büntetendőségét, amikor a külföldi gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult tagja (dolgozója) a jogtalan előnyt (vagy annak ígéretét) kötelességének teljesítéséért fogadja el, illetve egyetért azzal, aki a jogtalan előnyt az őt terhelő kötelesség teljesítéséért fogadja el. A nemzetközi vonatkozású tényállás körében tehát a büntetőjogi felelősség terjedelme továbbra is szűkebb a hazai közélet tisztaságát oltalmazó tényállásánál.¹⁰⁴

5.3.5. A CÉLZAT HIÁNYA

A nemzetközi kapcsolatban elkövetett passzív nem-hivatali vesztegetés bűncselekménye nem célzatos. Az előny és a kötelességszegés között tehát – az aktív tényállással szemben – csak az előbbieken bemutatott objektív kapcsolat áll fenn.¹⁰⁵ A tettes ugyanis az előnyt „kötelességének megszegéséért” fogadja el, nem pedig „azért, hogy kötelességét megszegje”. Az előny elfogadása tehát akkor is büntetendő, ha az elkövetőnek eleve nem képezte célját kötelesség megszegése, de ilyen irányú hajlandóságára vonatkozó közlésével az aktív vesztegetőt megtévesztette.

5.3.6. A BÜNTETÉSI TÉTEL

A nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali passzív vesztegetés büntetési tétele (három évig terjedő szabadságvesztés) azonos a hazai közélet tisztaságát védő megfelelő tényállással. Az ilyen megoldás helyességét tekintve az aktív vesztegetési tényállás kapcsán kifejtettek¹⁰⁶ csak annyi kiegészítést igényelnek, hogy az alacsonyabb büntetési tétel előírása akkor sem lenne indokolt, ha a Btk. 258/C. § (3) bekezdésének tényállása bizonyos esetekben a versenyt (azaz kollektív jogi tár-

¹⁰⁴ Vö. Btk. 252. § (1) bek. II–III., ill. V. fordulat.

¹⁰⁵ Vö. 5.3.4. cím.

¹⁰⁶ Vö. 5.2.7. cím.

gyat) önállóan is védelemben részesíti. A külföldi gazdálkodó szervezetekkel kapcsolatos cselekmények versenytorzító következményei ugyanis minden további nélkül a magyarországi piacon (is) megjelenhetnek.

5.3.7. A MINŐSÍTETT ESETEK

A bűncselekmény minősített esete alapján az elkövető „egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ha a jogtalan előnyért a kötelességét megszegi”.¹⁰⁷ A kötelesség megszegése – az alaptényállással szemben¹⁰⁸ – nem pusztán az előny vonatkoztatási pontja, hanem önálló elkövetési magatartás. A kötelesség forrása azonban itt is a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozójára vagy tagjára vonatkozó (nem feltétlenül magyar) jogszabály, szerződés vagy belső szabályzat lehet.

E minősített eseti tényállásra vonatkozóan nyelvtani és rendszertani interpretáció alapján nem érvényesül az az értelmező rendelkezés,¹⁰⁹ amely szerint kötelességszegésnek minősül a kötelességnek előny adásához kötött teljesítése is. Ha tehát a külföldi gazdálkodó szervezet dolgozója a megrendelt árut csak az általa kért szexuális előnyért szállítja le időben, akkor a Btk. 258/C. § (1) bekezdése szerint felel. Ilyenkor ugyanis a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kért, de kötelességét nem szegte meg, hanem teljesítette.

Még magasabb (két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés) a büntetési tétel, ha a cselekményt bünszövegségben vagy üzletszerűen követik el.¹¹⁰ A minősítő körülmények között azonban – a megfelelő hazai tényállással¹¹¹ szemben – nem szerepel a fontosabb ügyben elkövetés, így az csak súlyosító körülményt képez.

A nemzetközi vonatkozású passzív nem-hivatali vesztegetés tényállása nem rendeli súlyosabban büntetni, ha az egyébként is büntetendő elkövetési magatartásokat (kötelesség teljesítésért előny kérése, kötelességmegszegéséért előny elfogadása) külföldi gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult tagja (dolgozója) valósítja meg. E tényállást tekintve tehát az önálló intézkedésre jogosultság csak súlyosító körülményként értékelhető. A szabályozás tehát ebből a szempontból is eltér a hazai vonatkozású vesztegetés szabályozásától, amelynél ilyen esetekben az önálló intézkedésre jogosult dolgozókra vonatkozó tényállás¹¹² minősített esetként érvényesül.

A passzív oldali tényállás visszafogottságának utóbbi vonzata azonban a nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetés szabályozásának kontextusában is rendszeridegen. Az aktív oldali tényállás – ahogyan láttuk – magasabb büntetési tétel keretei között értékeli, ha valaki külföldi gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozójának vagy tagjának ad, vagy ígér előnyt.¹¹³ Ehhez

¹⁰⁷ Btk. 258/C. § (4) bek. 1. tétel.

¹⁰⁸ Vö. 5.3.4. cím.

¹⁰⁹ Btk. 258/A. § 2. pont.

¹¹⁰ Btk. 258/C. § (4) bek. 2. tétel.

¹¹¹ Vö. Btk. 251. § (2) bek. 2. tétel I. fordulat.

¹¹² Vö. Btk. 252. § (1) bek. I–II. fordulat.

¹¹³ Btk. 258/C. § (2) bek.

képezt mindenképpen (sőt még inkább) indokolt lett volna – legalább a kötelesség-szegést feltételező minősített esetre épülően¹¹⁴ – minősítő körülményként szabályozni a tettes önálló intézkedésre jogosultságát a passzív oldali tényállást tekintve is.

5.4. A KAPCSOLÓDÓ SZABÁLYOK

5.4.1. A KORLÁTLAN ENYHÍTÉS LEHETŐSÉGE

A 2011. évi CL. törvény 11. §-a úgy módosította a Btk. 255/A. §-át, hogy a rendelkezés már csak a büntetés korlátlan enyhítésére (különös méltánylást érdemlő esetben mellőzésére) ad lehetőséget, ha az elkövető a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, az elkövetés körülményeit feltárja, a passzív vesztegető pedig ezenfelül a hatóságnak át is adja a kapott jogtalan vagyoni előnyt vagy annak ellenértékét.¹¹⁵ Hasonló rendelkezést azonban a jogalkotó a nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetés tényállásához továbbra sem társított.

Hatályos jogunkban már csak a büntetés mellőzésének lehetősége szempontjából lehet lényeges az a kérdés, hogy a 255/A. §-át vonatkoztatjuk-e a Btk. 258/C. §-ában meghatározott tényállásokra.¹¹⁶ A korlátlan enyhítés lehetősége ugyanis a nemzetközi kapcsolatban elkövetett aktív nem-hivatali vesztegetés alap- és minősített esete, valamint a passzív nem-hivatali vesztegetés alapesete szempontjából lényegében funkciótlan, hiszen e tényállások vonatkozásában ugyanezt a kedvezményt a Btk. általános szabálya is biztosítja. Amennyiben ugyanis „a bűncselekmény büntetési tételének felső határa három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb, akkor szabadságvesztés helyett közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás vagy kiutasítás, illetve e büntetések közül több is kiszabható.”¹¹⁷ A passzív nem-hivatali vesztegetés minősített eseteit¹¹⁸ illetően pedig a Btk. 255/A. §-a eleve nem alkalmazható, hiszen az utóbbi rendelkezés hatóköre a hazai vonatkozású nem-hivatali vesztegetés megfelelő minősített eseteire¹¹⁹ sem terjed ki.

5.4.2. A FELJELENTÉS ELMULASZTÁSA

A nemzetközi vonatkozású passzív nem-hivatali vesztegetéshez – bűnkapcsolati tényállásként – az ilyen bűncselekmény feljelentésének elmulasztását büntetni rendelő tényállás kapcsolódik.¹²⁰

¹¹⁴ Btk. 258/C. § (4) bek. 1. tétel.

¹¹⁵ Btk. 255/A. §.

¹¹⁶ A korábbi joghelyzetre lásd 4.2. és 4.5. cím.

¹¹⁷ Btk. 38. § (3) bek.

¹¹⁸ Btk. 258/C. § (4) bek.

¹¹⁹ A tettes a jogtalan előnyért a kötelességét megszegi, ill. a cselekményt bűnszövetségben vagy üzletszerűen követi el.

¹²⁰ Btk. 258/F. §.

A feljelentési kötelezettség tárgya a még le nem leplezett nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetés, illetve annak kísérlete. A feljelentés címzettje a hatóság, határideje az erre vonatkozó első lehetőség.

A bűnkapcsolati tényállás tettese csak a „hazai” (a Btk. 137. § 1. pontjában meghatározott) hivatalos személy lehet. Külföldi (azaz a Btk. 137. § 3. pontja szerinti) hivatalos személy a feljelentés elmulasztásáért nem büntetendő. Még akkor sem, ha sok esetben – a tényállás lehetséges tetteseihez képest – az utóbbiaknak lényegesen több lehetőségük van tudomást szerezni nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetés elkövetéséről.

A bűnkapcsolat büntetési tétele (három évig terjedő szabadságvesztés) magasabb a nemzetközi kapcsolatban elkövetett aktív vesztegetésnél, illetve azonos a nemzetközi kapcsolatban elkövetett passzív vesztegetés alapesetének szankciókezelésével. Álláspontom szerint ez a megoldás nem fogadható el, még akkor sem, ha a bűnkapcsolat tettese hivatalos (azaz fokozott követelmények címzettjeként megjelenő) személy lehet.

6. AZ ÚJ BTK.

A Büntető Törvénykönyvről szóló (előreláthatóan 2013. július 1. napjától hatályos) 2012. évi C. törvény (új Btk.) a külföldi gazdálkodó szervezettel kapcsolatos korrupciós cselekmények büntetni rendelését utaló rendelkezéssel oldja meg.¹²¹ A törvény javaslatának a vesztegetés elnevezésű (a korábbi aktív nem-hivatali vesztegetés helyébe lépő) tényálláshoz kapcsolt indokolása szerint a jogalkotó „egyszerűsítve és átláthatóbbá téve ezáltal az új szabályozást” azt is biztosítja, hogy „a nemzetközi aktív gazdasági vesztegetés ugyanolyan súllyal és ugyanolyan körben lesz büntetendő, mint a hazai, így ebben a vonatkozásban nincs eltérés a hatályos szabályozáshoz képest.”¹²² Az új Btk.-javaslat indokolásának szövegezői előtt (úgy látszik) nem volt ismert, hogy a hazai és nemzetközi kapcsolatban elkövetett vesztegetések büntetési tétele a hatályos jogban eltér.¹²³ Az indokolás fenti tévedésénél természetesen sokkal jelentősebb, hogy a jelenleg fennálló indokolatlan megkülönböztetést a jogalkotó a jövőre nézve meg kívánja szüntetni.

Az új Btk. a vesztegetés elfogadása elnevezésű (a passzív nem-hivatali vesztegetés helyébe lépő) tényállásnál is utaló szabállyal biztosítja a nemzetközi kapcsolatban elkövetett passzív vesztegetés büntetendőségét.¹²⁴ Arról azonban ebben a vonatkozásban a miniszteri indokolás nem emlékezik meg, hogy az utaló diszpozíció következtében a büntetőjogi felelősség köre – a hatályos joghoz képest – jelentősen kitér. A cselekmény köteleességszegésre irányulásától függetlenül büntetendő lesz ugyanis az is, aki a külföldi gazdálkodó szervezet részére vagy érdekében (önálló intézkedésre nem jogosult személyként) végzett tevékenységé-

¹²¹ Új Btk. 290. § (4) bek.

¹²² Az új Btk. javaslatának 291. §-ához fűzött indokolás.

¹²³ Vö. 5.2.7. cím.

¹²⁴ Új Btk. 291. § (4) bek.

vel összefüggésben jogtalan előnyt kér, avagy a jogtalan előnyt vagy ennek ígértét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny elfogadójával egyetért.¹²⁵ Ennek oka, hogy a nemzetközi vonatkozású tényállás utaló rendelkezésének tárgyát képező – hazai gazdálkodó szervezetek részére vagy érdekében tevékenységet végző (de önálló intézkedésre nem jogosult) személyekre vonatkozó – rendelkezés is kitágul a hatályos büntetőjoghoz képest.¹²⁶ Az alaptényállás és az arra utaló diszpozíció tehát egyik elkövetési magatartás esetén sem tartalmaz majd utalást arra, hogy annak tanúsítása kötelességszegésért történik.

Az új Btk. változatlanul átveszi a külföldi gazdálkodó szervezet hatályos jogban szereplő definícióját, azaz ennek körébe tartozó jogalany „a személyes joga szerint jogi személyiséggel rendelkezik, és az adott szervezeti formában gazdasági tevékenység végzésére jogosult”.¹²⁷ Erre tekintettel azonban a nemzetközi vonatkozású tényállások hatóköre még mindig szűkebb, mint a hazai megfelelőjüké, hiszen a külföldi gazdálkodó szervezet fogalma a jogi személyiséget továbbra is megköveteli.

7. HAZAI BÜNTETŐJOGUNK A NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉGEK TÜKRÉBEN

7.1. AZ 1998. ÉVI LXXXVII. TÖRVÉNY ÉS AZ ET-EGYEZMÉNY TERVEZETE

I. Az 1998. évi LXXXVII. törvény miniszteri indokolása szerint „az értelmező rendelkezés [...] az Európa Tanács egyezmény-tervezetének [...] megfelelően határozza meg [...] a külföldi gazdálkodó szervezet fogalmát”.¹²⁸ Ez a megállapítás csak azért sajátos, mert ahogyan láttuk az Európa Tanács egyezménye nem tartalmazott ilyen fogalmat (ahogyan annak tervezete sem¹²⁹), hiszen a 7–8. cikk nem tett különbséget semmilyen vonatkozásban hazai, külföldi vagy nemzetközi gazdálkodó szervezetek között.

II. A nemzetközi kapcsolatban elkövetett passzív nem-hivatali vesztegetés büntetni rendelésének mellőzését tekintve az 1998. évi LXXXVII. törvény miniszteri indokolása a következőket tartalmazza: az ET egyezmény-tervezete által biztosított „fenntartási lehetőséggel Magyarország élni kíván a külföldi államok [...] gazdálkodó szervezeteinek alkalmazottai, vezetői vonatkozásában, mivel ezen bűncselekmény vonatkozásában minden részes államnak megvannak a saját büntetőjogszabályai, amelyek alapján el tud járni az elkövetővel szemben, így a passzív oldali elkövető sem marad büntetlenül. Ez a probléma kiadatási és nem büntető-jogalkotási kérdés”.¹³⁰

¹²⁵ Új Btk. 292. § (1) és (4) bek.

¹²⁶ Új Btk. 292. § (1) bek.

¹²⁷ Új Btk. 292. §.

¹²⁸ Az 1998. évi LXXXVII. tv. javaslatának 55. §-ához fűzött indokolás. 5. pont.

¹²⁹ Vö. <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/WorkingDocs/Doc98/EDOC8114.htm>.

¹³⁰ Az 1998. évi LXXXVII. tv. javaslatának 55. §-ához fűzött miniszteri indokolás. 3. pont.

A nem-hivatali korrupciót tekintve a miniszteri indokolás első megállapításának igazságtartalma is kétséges, hiszen ekkoriban még az EU-n belül is voltak olyan országok, amelyek joga szerint az üzleti vesztegetés nem minősült bűncselekménynek.¹³¹ A végső következtetés helyessége pedig akár a hivatali, akár a nem-hivatali vesztegetés esetében is megkérdőjelezhető, hiszen éppen a büntetőeljárás lefolytatása céljából történő kiadatás esetén lehet problematikus, ha a cselekmény csak a megkereső állam törvénye szerint büntetendő, de a magyar törvény szerint nem.¹³² A miniszteri indokolást következetesen továbbgondolva azt sem lehet megmagyarázni, hogy akkor mi indokolja a külföldi gazdálkodó szervezet vezetőjével vagy dolgozójával összefüggésben elkövetett aktív vesztegetés büntetni rendelkezését. Ha ugyanis a cselekménytípust a külföldi államok büntetőjoga a passzív oldali cselekményekkel azonos mértékben rendeli büntetni, akkor minden részes államnak megvannak a saját büntetőjogszabályai, amelyek alapján el tud járni az elkövetővel szemben. A miniszteri indokolás következtetése csak olyan külföldi büntetőjogok ismeretében lenne helytálló, amelyek kizárólag saját gazdálkodó szervezeteik vezetői vagy alkalmazottai által elkövetett (ún. passzív) vesztegetések büntetni rendelkezéséről rendelkeznek.¹³³

7.2. A KORÁBBI HAZAI BÜNTETŐJOG ÉS AZ ET-EGYEZMÉNY

Az ET-egyezményt a 2060/1999. (III. 31.) Korm. határozatnak megfelelően a külügyminiszter 1999. április 26-án a parlamenti megerősítés fenntartásával aláírta, illetve a 67/2000. (IX. 13.) OGY-határozattal a Magyar Köztársaság megerősítette. A megerősítésről szóló okirat letétbe helyezése az Európa Tanács Főtitkáránál 2000. november 22. napján megtörtént. Az instrumentum a Magyar Köztársaságra nézve 2002. július 1-jén lépett hatályba. Az ET-egyezményt hazánkban a 2002. évi XLIX. törvény hirdette ki.

7.2.1. A KÜLFÖLDI GAZDÁLKODÓ SZERVEZET DOLGOZÓJA KAPCSÁN

Az aktív vesztegetés tényállása nem felelt meg az ET-egyezménynek, hiszen hazai jogunk a külföldi gazdálkodó szervezet fogalmát a jogi személyiségre építette. Az ET-egyezmény magyarázó jelentése alapján azonban a kriminalizációs kötelezettség attól függetlenül fennállt, hogy a magánszektor szervezete jogi személynek minősül-e.¹³⁴

¹³¹ VÉGVÁRI Réka: „Nemzetközi fellépés a korrupció ellen” *Állam és Jogtudomány* 2001/1–2. 117.

¹³² A hivatali vesztegetést tekintve így VIDA (52. lj.) 412, ill. a nem-hivatali tényállásra VÉGVÁRI (131. lj.) 117.

¹³³ A korabeli mértékadó jogösszehasonlító vizsgálódás azonban ilyen „féloldalúságról” nem számol be. Vö. Albin ESER – Michael ÜBERHOFEN – Barbara HUBER (szerk.): *Korruptionsbekämpfung durch Strafrecht* (Freiburg im Breisgau: Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht 1997).

¹³⁴ Vö. *Explanatory Report* (5. lj.) 56. bek. utalással az 54. bek.-re.

7.2.2. A PASSZÍV VESZTEGETÉS KAPCSÁN

7.2.2.1. AZ ET-EGYEZMÉNY 8. CIKKÉHEZ FÜZÖTT MAGYAR FENNTARTÁS

A Magyar Köztársaság 2000. november 22. napján az ET-egyezmény 37. Cikk 1. bekezdése alapján fenntartotta a jogát arra, hogy ne rendelje büntetni az egyezmény 8. cikkében meghatározott cselekményt, ha azt „külföldi állampolgár külföldi üzleti tevékenység során követi el („[...] *commis par des ressortissants étrangers dans le cadre de l'activité commerciale à l'étranger*”)”.¹³⁵

A fenntartás hivatalos szövege alapján tehát hazánk csak az olyan passzív vesztegetés büntetni rendelését mellőzhette volna, amelyet külföldi állampolgárságú személy külföldi üzleti tevékenység kapcsán követ el, függetlenül attól, hogy a szervezet, amelyet vezet (vagy amelynek dolgozik) melyik ország magánszektorába tartozik. Még a fenntartással együtt is büntetni kellett volna rendelnie a hazai jogalkotónak azokat a passzív vesztegetéseket, amelyeket magyar állampolgár követ el külföldi üzleti tevékenység során, valamint azokat, amelyeket külföldi állampolgár követ el hazai üzleti tevékenység kapcsán, mégpedig mindkét esetben teljesen függetlenül attól, hogy a tettes hazai vagy külföldi magánszektorba tartozó szervezet vezetője vagy annak dolgozó személye.

A fenntartás a hazai joganyagban olvasható szövege szerint Magyarország „[...] fenntartja a jogát arra, hogy a 8. Cikkbe foglalt magatartást, amennyiben külföldi állampolgár, külföldi magánszektorban lévő egység vonatkozásában követi el, ne nyilvánítsa bűncselekménnyé”.¹³⁶ A fenntartás eredeti szövege azonban (ahogyan láthattuk) nem a külföldi magánszektorban működő szervezetre, hanem a külföldi üzleti tevékenység – azzal semmiképpen nem azonosítható – fogalmára koncentrált. A hazai jogalkotást előkészítő apparátusnak tehát még saját – eredetileg feltehetően magyarul megfogalmazott (!) – fenntartásának szövegét sem sikerül megfeleltetnie le-, illetve visszafordítania. A „külföldi magánszektorban lévő egység” kifejezés önmagában is magyartalan, így használata akkor sem lett volna szerencsés (már a vonatkozó országgyűlési határozatban sem), ha ennek francia megfelelője a fenntartás eredeti szövegében szerepelt volna. A 2002. évi XLIX. törvény 3. § (1) bekezdése ráadásul ezt a szöveget úgy vette át, hogy az egyezmény hivatalos magyar fordítása (a jogszabály 2. §-ában!) ugyanezen jogalanyok megnevezésére (helyesen) a „magánszektorban működő szervezet” kifejezést használta.

Hazánk még a fenntartás hibás fordítása alapján is csak az olyan passzív vesztegetések büntetni rendelését mellőzhette volna, amelyeket külföldi magánszektorban működő szervezethez tartozó külföldi állampolgárságú személy követ el, függetlenül attól, hogy a cselekmény hazai vagy külföldi üzleti tevékenységhez kapcsolódott. A jogalkotónak azonban még a fenntartás hibás fordítása alapján is büntetni kellett volna rendelnie azokat a passzív vesztegetéseket, amelyeket magyar állam-

¹³⁵ Vö. www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeDeclarations.asp?NT=173&CM=8&DF=19/09/2012&CL=FRE&VL=0.

¹³⁶ Vö. 67/2000. (IX. 13.) OGY-határozat melléklet, 2002. évi XLIX. tv. 3. § (1) bek.

polgár követ el külföldi (vagy külföldi állampolgár követ el hazai) magánszektorba tartozó szervezet vezetőjeként (annak dolgozó személyként).

7.2.2.2. A PASSZÍV NEM-HIVATALI VESZTEGETÉSRE VONATKOZÓ TÉNYÁLLÁS HIÁNYA

Hazai büntetőjogunk 2002. július 1. napját megelőzően nem teljesítette az ET-egyezményből eredő (a nemzetközi instrumentum 8. cikkéhez kapcsolódó magyar fenntartás alapján érvényesülő) jogharmonizációs kötelezettséget. A Btk. ugyanis a passzív vesztegetést akkor rendelte büntetni,¹³⁷ ha a tettes „hazai” magánszektorba tartozó (azaz a magyar jog szerint alapított¹³⁸) gazdálkodó szervezet tagja vagy dolgozója. Teljesen büntetlenül maradtak azonban azok, akik a jogtalan előnyt külföldi (azaz alapvetően más ország joga szerint bejegyzett) gazdálkodó szervezet¹³⁹ vezetőjeként vagy annak dolgozó személyként fogadták el, stb. A fenntartáshoz képest ez hiányosságként akkor értékelhető, ha a külföldi magánszektorba tartozó szervezet vezetője vagy annak dolgozó személy a bűncselekményt magyar állampolgárként *vagy* hazai üzleti tevékenységhez kapcsolódóan követte el.

A korábbi hazai szabályozás még a fenntartás hibás fordításához sem igazodott, hiszen a külföldi magánszektorban működő szervezetek vonatkozásában elkövetett cselekményeket akkor sem rendelte büntetni, ha azokat magyar állampolgár követte el.

A korábbi hazai szabályozás egyedül egy olyan hipotetikus (végül soha meg nem tett) fenntartással volt összhangban, amellyel a jogalkotó eredetileg – amint az egyértelműen kitűnik az 1998. évi LXXXVII. törvény javaslatának indoklásából¹⁴⁰ – az ET-egyezmény (tervezet) megfelelő rendelkezésének alkalmazását teljes egészében ki kívánta zárni.

7.2.2.3. A GRECO VIZSGÁLAT

A nemzetközi kötelezettség nem megfelelő teljesítésére fény derült azon vizsgálat során, amelyet az Európa Tanács Korrupció Elleni Államok Csoportjának (*GRECO, Group of States Against Corruption*) megbízásából az ET-egyezmény implementációja kapcsán hazánkat illetően végeztek. A vizsgálati csoport „esetjog hiányában nem tudta megítélni, hogy a Btk. 251–252. §-ának tényállása miképpen érvényesül határon átnyúló elkövetések esetén”. Arra azonban rámutatott, hogy „amennyiben nem érvényesül, akkor ez ahhoz vezet, hogy a magyar büntetőjog olyan esetekre sem lesz alkalmazható, amelyek nem esnek a fenntartás hatókörébe”. Erre tekintettel javasolták, hogy hazánk rendelje büntetni a nemzetközi kapcsolatban a magánszektorban elkövetett passzív vesztegetést, illetve fontolja meg az ET-egyezmény 8. cikkéhez fűzött magyar fenntartás visszavonását.¹⁴¹

¹³⁷ Vö. Btk. 251–252. §.

¹³⁸ Vö. Btk. 137. § 17. pont. Hatályos 2000. III. 1. napjától 2009. augusztus 9. napjáig.

¹³⁹ Vö. Btk. 258/F. § 2. pont. Hatályos 1999. III. 1. napjától 2010. III. 31. napjáig.

¹⁴⁰ Vö. 7.1. cím.

¹⁴¹ GROUP OF STATES AGAINST CORRUPTION: *Third Evaluation Round Evaluation Report on Hungary on*

Az értékelő jelentés megfogalmazása a tényleges helyzethez képest két okból is visszafogott volt. A nemzetközi kötelezettségtől (annak fenntartásra tekintettel értelmezett tartalmától) való elmaradás ugyanis közvetlenül a törvényi rendelkezések alapján is szembeszökő volt. A hiányosság ráadásul nemcsak a határon átnyúló elkövetések büntetőjogi értékelése kapcsán mutatkozott meg, hanem olyan esetekben is, amikor például a külföldi gazdálkodó szervezet vezetője az előnyt hazánkban kéri (fogadja el) egy hazai beszállító cég vele együtt ebédelő vezetőjétől.

7.3. A KORÁBBI HAZAI BÜNTETŐJOG ÉS AZ EU EGYÜTTES FELLÉPÉSE

Hazánknak már az EU-csatlakozás előtt összhangba kellett volna hoznia büntetőjogát a korrupció elleni együttes fellépéssel. Amint azt – az Európai Tanács 1993. júniusi, koppenhágai ülésén hozott határozattal összhangban – a jogharmonizációs ügyek intézéséről szóló IM-tájékoztató is megállapítja: „a csatlakozási tárgyalások [...] a teljes közösségi jogra és valamennyi közösségi politikára (továbbá a közösségi jogon kívül az Unió második és harmadik pillérét képező közös kül- és biztonságpolitikára, valamint bel- és igazságügyi együttműködésre is) kiterjednek. [...]”¹⁴²

Az 1998. december 31. napján kihirdetett EU együttes fellépésre értelemszerűen még nem hivatkozhatott a 2001. december 31-ig terjedő időszakra vonatkozó jogharmonizációs programról és a program végrehajtásával összefüggő feladatokról szóló 2212/1998. (IX. 30.) Korm. határozat mellékletének eredeti szövege. Az annak módosításáról szóló 2280/1999. (XI. 5.) Korm. határozat azonban már a nem-hivatali vesztegetés vonatkozásában 2000-re Btk. módosítást irányzott elő, amelyet a 2212/1998. (IX. 30.) Korm. határozat módosításáról szóló 2140/2000. (VI. 23.) Korm. határozat 2001-re halasztott. A határozatokból azonban az nem derül ki, hogy a tervezett módosítás érintette-e volna (és ha igen mennyiben) a nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetés tényállását.

A 2001. évi CXXI. törvény „jogharmonizációs záradék” című része megállapítja, hogy annak rendelkezései „összeegyeztethető szabályozást” tartalmaznak az EU együttes fellépés 1–4. cikkével.¹⁴³ A jogalkotási apparátus feltehetően úgy gondol-

Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I). Public Greco Eval III Rep (2009) 8E Theme I Adopted by GRECO at its 47th Plenary Meeting (Strasbourg, 7–11 June 2010). Strasbourg, 11 June 2010. 91. bek.

¹⁴² 8002/1999. (IK 10.) sz. IM-tájékoztató 20. pont. Ehhez hasonlóan „a hazai jogharmonizációs tevékenység az Európai Közösségekkel és azok tagállamaival létesített társulásból eredő kötelezettségek teljesítésére, és ezen túlmenően az Európai Unióhoz való csatlakozás jogi előkészítésére irányul.” Uo. 5. pont. A „jogharmonizációs program nemcsak az Európai Megállapodásból eredő kötelezettségek teljesítését célozza és nemcsak az egységes belső piaci követelményrendszeréhez való igazodásra irányul, hanem az a rendeltetése, hogy az Európai Unióhoz történő csatlakozásra való jogi – elsősorban jogalkotási – felkészülés alapidokumentumává váljon.” Uo. 36. pont.

¹⁴³ 2001. évi CXXI. tv. 90. §. Ennek a megállapításnak a megalapozottsága iránt az elemzőben komoly kétely ébred, hiszen a novella indokolása az EU (magánszektor korrupciója elleni) együttes fellépéséről egy fél mondatot sem tartalmaz. Arra azonban utal, hogy „az elmúlt évtizedben sorra születtek a különböző nemzetközi szervezetekben a korrupcióval szembeni harmonizált, hatékony bünte-

ta, hogy ezzel a novellával a magánszektor korrupciójára vonatkozóan „letudta” az európai uniós instrumentumokból eredő jogalkotási kötelezettségét. A jogharmonizációs programról és a program végrehajtásával összefüggő feladatokról szóló 2099/2002. (III. 29.) Korm. határozat ugyanis ezt illetően már „teendőt” nem tartalmaz. A nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetés passzív oldalát tekintve azonban a hazai jogalkotó bizonyosan nem teljesítette (talán nem is észlelte) az együttes fellépésből eredő jogharmonizációs kötelezettséget. A magyar büntetőjog alapján ugyanis nem képezett bűncselekményt, ha a nem-hivatali (ún. passzív) vesztegetést külföldinek tekinthető (például más államban bejegyzett) gazdálkodó szervezet vezetője vagy dolgozója követte el.

Az együttes fellépések kötőereje vitatott volt,¹⁴⁴ illetve az ilyen instrumentumok a tagállamokat tekintve csak a végrehajtására vonatkozó javaslatok benyújtását illetően tartalmaztak rendelkezést.¹⁴⁵ Ettől függetlenül azonban az együttes fellépés hazánk – mint az Európai Unióhoz csatlakozni kívánó állam – vonatkozásában mindenképpen jogalkotási kötelezettséget keletkeztetett. A teljesítés határidejét tekintve megfelelően irányadó azon – még a csatlakozás előtti időből származó – megállapítás, hogy „az Európai Unió tagállamainak a közösségi jogszabályokban előírt határidők Magyarországot [...] nem kötelezik.”¹⁴⁶ A megfelelő tényállások megalkotásának feladatát azonban értelemszerűen már a tervezett csatlakozást megelőzően „illendő lett volna” elvégezni.

7.4. A KORÁBBI HAZAI BÜNTETŐJOG ÉS AZ EU- KERETHATÁROZAT

7.4.1. A KORÁBBI HAZAI JOG A KERETHATÁROZAT TÜKRÉBEN

A 7.3. pontban kifejtettek alapján hazánknak már a csatlakozást megelőzően összhangba kellett volna hoznia büntetőjogát a korrupció elleni EU-kerethatározattal, még akkor is, ha a tagállamokra vonatkozóan a jogalkotás határideje 2005. július 5. napján járt le. A jogalkotó azonban feltehetően folyamatosan abban a hitben ringatta magát, hogy az együttes fellépésnek „megfelelő” szabályozás megalkotásával teljesítette a magánszektor korrupciójával összefüggő, fennálló európai uniós jogalkotási kötelezettséget. Valójában a hazai büntetőjog passzív nem-hivatali vesztegetésre vonatkozó rendelkezései a kerethatározat követelményeitől is elmaradtak.

tőjogi fellépés céljával készült egyezmények, így az Európa Tanács korrupció elleni büntetőjogi egyezménye [megegerősítette a 67/2000. (IX. 23.) OGY-határozat], az OECD egyezménye a vesztegetésről a nemzetközi üzleti kapcsolatokban (kihirdette a 2000. évi XXXVII. tv.), az Európai Unió tagállamainak tisztviselőit és az Európai Közösségek tisztviselőit érintő korrupció elleni küzdelemről szóló egyezmény.”

¹⁴⁴ LIGETI Katalin: *Büntetőjog és bűnügyi együttműködés az Európai Unióban* (Budapest: KJK 2004) 34.

¹⁴⁵ Együttes fellépés 8. cikk 1. bek.

¹⁴⁶ 8002/1999. (IK 10.) sz. IM-tájékoztató 14. pont.

A kerethatározat 2004. május 1. napját követően már az EU tagállamként vonatkozott hazánkra. Ebből eredően a jogalkotási kötelezettség határideje 2005. július 5. napjára változott. A kerethatározat szövege ugyanis a jogharmonizációs kötelezettség határidejét tekintve nem tett különbséget az azt elfogadó és újonnan csatlakozott tagállamok között. Magyarországra így egyrészt nem vonatkozott rövidebb implementációs határidő pusztán azért, mert csatlakozni kívánó államként ugyanezen kötelezettsége – ugyan más jogalapon – már 2004. május 1. napját megelőzően fennállt. Másrészt hazánk nem volt jogosult hosszabb implementációs határidőre pusztán azért, mert csatlakozását követően nem három, hanem csak egy éve lett volna arra, hogy jogalkotási kötelezettségét teljesítse.

A jogalkotási határidő azonban eredménytelenül járt le. A külföldinek tekinthető (például más államban bejegyzett) gazdálkodó szervezetek vezetői vagy dolgozói által elkövetett passzív vesztegetés hazánkban 2005. július 5. napját követően sem képezett bűncselekményt. Ezen az sem változtat, hogy a jogharmonizációs kötelezettségtől történő elmaradást a Bizottság a vonatkozó „ellenőrzések” során nem észlelte.¹⁴⁷

7.4.2. A KORÁBBI HAZAI JOG KERETHATÁROZATTAL HARMONIKUS ÉRTELMEZÉSE?

A külföldi gazdálkodó szervezetek vezetői vagy dolgozói által elkövetett passzív vesztegetés 2012. január 1. napja előtt akkor sem minősülhetett volna bűncselekménynek, ha a magyar jogalkalmazók a megfelelő „hazai vonatkozású” tényállást¹⁴⁸ a kerethatározattal harmonikusan értelmezik. Az elméletileg igen érdekes kérdés részletesebb kifejtése nélkül elég arra utalni, hogy a kerethatározattal harmonikus értelmezés kötelezettségének – az EU Bírósága által is elismert¹⁴⁹ – feltétlen korlátja a *contra legem* interpretáció tilalma. A gazdálkodó szervezet taxatív felsorolásra épülő¹⁵⁰ fogalmát azonban nem lehetett úgy „értelmezni”, hogy az további jogalanyokra is kiterjedjen. Ezt külföldi jogalanyokat tekintve egyenesen kizárja a Btk. azon megoldása, amely kifejezetten elkülönítette a külföldi és hazai gazdálkodó szervezetekkel kapcsolatos korrupciós tényállásokat.

¹⁴⁷ Vö. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES: *Report from the Commission to the European Parliament and the Council based on Article 9 of Council Framework Decision 2003/568/JHA of 22 July 2003 on combating corruption in the private sector [SEC (2011) 663 final]*. Brussels, 18. 06. 2007 – COM (2007) 328 final; ill. EUROPEAN COMMISSION: *Report from the Commission to the Council based on Article 9 of the Council Framework Decision 2003/568/JHA of 22 July 2003 on combating corruption in the private sector [SEC (2007) 808]*. Brussels, 06. 06. 2011 – COM (2011) 309 final.

¹⁴⁸ Btk. 251. §.

¹⁴⁹ C-105/03. sz. *Maria Pupino* elleni büntetőeljárás ügyében 2005. június 16. napján hozott ítélet [EBHT 2005., I-5285. o.]. 47. bek. Az ügy áttekintésére a hazai jogirodalomban lásd KARSAI Krisztina: „Az Európai Bíróság ítélete a pótmagánvádló tanúkenti meghallgatásáról” *JeMa* 2010/1. 59–60, ill. PÁPAI–TARR Ágnes: „Merre tovább európai büntetőjog?” *Debreceni Jogi Műhely* 2007/4; www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/4_2007/merre_tovabb_europai_buntetojog/.

¹⁵⁰ Btk. 137. § 17. pont. Hatályos 2000. III. 1. napjától 2009. augusztus 9. napjáig.

7.5. A HATÁLYOS JOGUNK (ÉS AZ ÚJ BTK.) A NEMZETKÖZI KÖTELEZETTSÉGEK TÜKRÉBEN

A nemzetközi kapcsolatban elkövetett passzív nem-hivatali vesztegetés tényállását beiktató törvény javaslatának indokolása hivatkozik a GRECO ország-értékelésére,¹⁵¹ amely „kifejezetten ajánlja [hazánknak] a külföldön magánszektorban elkövetett passzív vesztegetés büntetni rendelését, valamint [az ET-egyezmény] [...] 8. cikkére vonatkozó fenntartásunk visszavonását”.¹⁵²

A nemzetközi kapcsolatban elkövetett aktív és passzív nem-hivatali vesztegetés büntetni rendelésével a hatályos hazai büntetőjogunk (és az új Btk.) eleget tesz az ET-egyezménynek és az európai uniós instrumentumoknak. Sőt, a kötelesség teljesítésével összefüggő előnyökkel kapcsolatos magatartások büntetni rendelésével a hatályos hazai szabályozás (és még inkább az új. Btk.) lényegesen meghaladja az előírt jogharmonizációs szintet. Az utóbbi alapján ugyanis bármely elkövetési magatartásokat csak akkor kellene büntetni rendelni, ha azokat a magánszektorban működő szervezetet vezető (vagy annak dolgozó) elkövető a kötelességszegés célzatával valósítja meg.

A külföldi gazdálkodó szervezet a jogi személyiségre épülő fogalmára¹⁵³ tekintettel azonban sem hatályos büntetőjogunk, sem az új Btk. nem felel meg az ET-egyezménynek (illetve az európai uniós kötelezettségeknek).

8. ÁTTEKINTŐ TÁBLÁZATOK

8.1. A NEMZETKÖZI KAPCSOLATBAN ELKÖVETETT AKTÍV NEM-HIVATALI VESZTEGETÉS KORÁBBI SZABÁLYOZÁSAI

	1999. március 1. napjától	2002. április 1. napjától	2010. április 1. napjától
<i>Az alapeseti tényállás</i>	Btk. 258/C. § (1) bekezdés		
<i>Az alapeset büntetési tétele (szabadságvesztés)</i>	Egy évig terjedő	Két évig terjedő	
<i>A minősített eseti tényállás</i>	Btk. 258/C. § (2) bekezdés		
<i>A minősített eset büntetési tétele (szabadságvesztés)</i>	Két évig terjedő	Három évig terjedő	
<i>A „hazai” nem- hivatali vesztegetéshez képest</i>	Azonos büntetési tétel		Kisebb büntetési tétel
<i>Külföldi gazdálkodó szervezet</i>	Btk. 258/F. §		Btk. 258/G. §
<i>Külföldi gazdálkodó szervezet fogalma</i>	Jogi személyiség, gazdasági tevékenység végzésére való jogosultság		

¹⁵¹ Vö. 7.2.2.3. cím.

¹⁵² A 2011. évi CL. tv. javaslatának 14. §-ához fűzött indokolás.

¹⁵³ Lásd részletesen 7.1. cím.

8.2. A HAZAI ÉS A NEMZETKÖZI VESZTEGETÉS SZABÁLYOZÁSÁNAK ELTÉRÉSEI A HATÁLYOS JOGBAN

	„Hazai” nem-hivatali vesztegetés	Nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetés
<i>Passzív oldal</i>	251–252. §	258/C. § (3)–(4) bekezdés
<i>Kötelességzegésre irányulás</i>	Részben (például elfogadásnál) szükséges	
Passzív oldal büntetési tétele	Három évig terjedő	
Minősített eset	Egy évtől öt évig, két évtől nyolc évig	
<i>Önálló intézkedésre jogosultra külön tényállás</i>	Van (252. §)	Nincs
<i>Aktív oldal</i>	254. §	258/C. § (1)–(2) bekezdés
Kötelességzegésre irányuló célzat	Mindig szükséges	
<i>Alapeseti büntetési tétel</i>	Három évig terjedő szabadságvesztés	Két évig terjedő szabadságvesztés
<i>Minősített eseti büntetési tétel</i>	Öt évig terjedő szabadságvesztés	Három évig terjedő szabadságvesztés
<i>A gazdálkodó szervezet fogalma</i>	Btk. 137. § 19. pont	Btk. 258/G. §
A gazdálkodó szervezet	Nem kell jogi személyiség	Kell jogi személyiség

8.3. A HATÁLYOS ÉS AZ ÚJ BTK. ELTÉRÉSEI

Nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetés	Btk. (2012. január 1. után)	új Btk. (2013. július 1. után)
<i>Aktív oldal tényállása</i>	258/C. § (1)–(2) bekezdés	290. § (4) bekezdés utalással az (1)–(3) bekezdésre
<i>A jogtalanság súlypontja</i>	Kötelességzegés célzata	
<i>Alapeseti büntetési tétel</i>	Két évig terjedő szabadságvesztés	Három évig terjedő
<i>Minősített eseti büntetési tétel</i>	Három évig terjedő szabadságvesztés	Egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés
<i>A „hazai” vesztegetéshez képest</i>	Eltérő büntetési tétel	Azonos büntetési tétel
<i>Passzív oldal tényállásai</i>	258/C. § (3)–(4) bekezdés	291. § (4) bekezdés utalással az (1)–(3) bekezdésre
<i>Kötelességzegés</i>	Részben kötelességzegésért elfogadott előny	Kötelességzegéstől függetlenül
<i>Passzív oldal büntetési tétele</i>	Három évig terjedő	
Minősített eset	Egy évtől öt évig, két évtől nyolc évig	
<i>Önálló intézkedésre jogosultra külön tényállás</i>	Nincs	Van: egy évtől öt évig, két évtől nyolc évig, öt évtől tíz évig terjedő

<i>Külföldi gazdálkodó szervezet fogalma</i>	Btk. 258/G. §	Új Btk. 292. §
<i>Külföldi gazdálkodó szervezet fogalmának elemei</i>	Jogi személyiség, gazdasági tevékenység végzésére való jogosultság	

9. JOGESETEK ÉS MEGOLDÁSUK

9.1. A JOGESETEK

A magánszektorban (azon belül is az üzleti szférában) elkövetett korrupció nemzetközi vonatkozásait a következőkben néhány olyan jogeseten keresztül mutatom be, amelyek hipotetikus jellegük ellenére, összegzik a való életben gyakorta előforduló ügyek esszenciáját.

JE1 T1 a hazánkban bejegyzett C1 Bt. vezető tisztségviselője. T2 egy Németországban bejegyzett társaság, C2 AG beszerzési igazgatója. T1 és T2 Budapesten, 2011 júliusában üzleti ebéden vesznek részt. T1 elmondja, hogy C1 alkatrészeket szállítana a C2 által Németországban gyártott járművekbe. T2 tájékoztatja T1-et, hogy az általa kínált alkatrészek a német piacon drágák és korszerűtlenek. T1 száz-ezer eurót ígér T2-nek, ha az alkatrészeket a C2 AG nevében mégis az ő cégétől rendeli meg. T2 az ajánlatot felháborodottan visszautasítja.

JE2 JE1, de C1 régóta C2 beszállítója. T2 a szokásos üzleti ebéden azt közli, hogy egy másik cég a jövő évre egy olyan ajánlatot adott, amely kedvezőbb C1 idei évi feltételeinél. T2 százezer eurót kér T1-től, hogy a megrendelést a korábbi feltételekkel mégis C1 kapja. T1 visszautasítja a kérést.

JE3 JE2, de T1 a kérést elfogadva ötvenezer eurót ad T2-nek, hogy a megrendelést tényleg ők kapják. T2 az előnyt elfogadja, döntése következtében pedig a megrendelést C1 cég meg is kapja.

JE4 JE3, de a megrendelést T2 döntése következtében végül a kedvezőbb ajánlatot adó másik cég kapja.

A következő jogeset-variációk lehetőséget adnak a Btk. korábban és jelenleg hatályos szabályozásának, illetve az új Btk. rendelkezéseinek összevetésére.

JE2a JE2, de az üzleti ebédre 2012 júniusában kerül sor.

JE3a JE3, de az üzleti ebédre 2012 júniusában kerül sor.

JE4a JE4, de az üzleti ebédre 2012 júniusában kerül sor.

JE1b JE1, de az üzleti ebédre 2013 augusztusában kerül sor.

JE2b JE2, de az üzleti ebédre 2013 augusztusában kerül sor.

JE3b JE3, de az üzleti ebédre 2013 augusztusában kerül sor.

JE4b JE4, de az üzleti ebédre 2013 augusztusában kerül sor.

9.2. A JOGESETEK MEGOLDÁSA

A jogesetek megoldása a magyar büntetőjog vonatkozó rendelkezései tükrében:

JE1 T1: Btk. 258/C. § (2) bekezdés; T2 nem bűncselekmény.

JE2 T1: nem bűncselekmény; T2: nem bűncselekmény.

JE3 T1: Btk. 258/C. § (2) bekezdés; T2: 319. §.

JE4 T1: Btk. 258/C. § (2) bekezdés; T2 (esetleg 318. §).

JE2a T1: nem bűncselekmény; T2: Btk. 258/C. § (3) bekezdés.

JE3a T1: Btk. 258/C. § (2) bekezdés; T2 Btk. 258/C. § (4) bekezdés első tétel.

JE4a T1: Btk. 258/C. § (2) bekezdés; T2: Btk. 258/C. § (3) bekezdés.

JE1b T1: új Btk. 290. § (2) és (4) bekezdés; T2: nem bűncselekmény.

JE2b T1: nem bűncselekmény; T2: új Btk. 291.§ (3) bekezdés *a*) pont és (4) bekezdés.

JE3b T1: új Btk. 290. § (2) és (4) bekezdés; T2: új Btk. 291.§ (3) bekezdés *b*) pont és (4) bekezdés.

JE4b T1: új Btk. 290. § (2) és (4) bekezdés; T2: új Btk. 291. § (3) bekezdés *a*) pont és (4) bekezdés.

10. SAJÁT KODIFIKÁCIÓS JAVASLAT

A magánszektorra vonatkozó korrupciós bűncselekmények szabályozásában *de lege ferenda* (sem a büntetőjogi felelősség terjedelmét, sem annak mértékét tekintve) nem szükséges megkülönböztetni a) a magyar vagy külföldi állampolgár által, b) a hazai vagy külföldi gazdálkodó szervezethez kapcsolódóan, c) hazai vagy külföldi üzleti tevékenység körében, illetve d) a nemzeti, külföldi vagy az államokon átívelő versenyt veszélyeztetve elkövetett cselekményeket.

Ha a magánszektorra vonatkozó vesztegetés törvényi tényállása a passzív vesztegető jellemzéseként annak gazdálkodó szervezethez tartozására utal (ami egyáltalán nem szükségszerű), akkor a büntetőtörvénynek az utóbbi fogalomra vonatkozóan a következő meghatározást kell tartalmaznia:

E törvény alkalmazásában [...] gazdálkodó szervezet bármely olyan személy vagy szervezet, „amely (aki) (személyes joga szerint) gazdasági tevékenység végzésére jogosult [...]”.

11. ÖSSZEGRÉS

1. A nemzetközi gazdasági kapcsolatok erősödésével az üzleti vesztegetések elkövetése egyre gyakrabban tartalmaz valamilyen nemzetközi elemet. A korrupciós bűnözés e minőségi változása gyakran kihívások elé állítja a jogalkalmazást, illetve a vonatkozó tényállások módosításához (kiegészítéséhez) vezet.

2. Az ET-egyezmény alapján a magánszektorban elkövetett aktív és passzív vesztegetést (fenntartás hiányában) arra tekintet nélkül kell büntetni rendelni, hogy az előny elfogadjának vezetése alatt álló vagy neki munkát adó gazdálkodó szervezet (személyes joga szerint) hazai vagy külföldi.

3. Az egyéni jogi tárgyakat (például a megbízóhoz való hűséget) védő korrupciós tényállások – minden további jogalkotás nélkül – azonos körű és mértékű büntetőjogi védelmet biztosítanak az ilyen érdekek külföldi hordozóinak is. A közösségi érdeket (például a verseny tisztaságát) védő vesztegetési tényállások esetén azonban kifejezett jogalkotás kell ahhoz, hogy hatókörük külföldi érdekekre is kiterjedjen.

4. Hazai büntetőjogunk 1999. március 1. napjától büntetni rendeli azt, aki az aktív vesztegetést külföldi (azaz például más ország joga szerint bejegyzett) gazdálkodó szervezet kapcsán valósítja meg. A külföldi gazdálkodó szervezet jogtalan előnyt kérő vagy elfogadó dolgozója (tagja) azonban csak a 2012. január 1. napjától hatályos szabályozás alapján büntetendő.

5. A külföldi (azaz például más ország joga szerint bejegyzett) gazdálkodó szervezetek dolgozói (tagjai) által elkövetett vesztegetésekre vonatkozóan Magyarország nem teljesítette az ET-egyezményből eredő 2002. július 1. napját követően hatályos jogharmonizációs kötelezettséget. Az ET-egyezmény 8. cikkéhez kapcsolódó magyar fenntartás alapján ugyan a magánszektorban elkövetett passzív üzleti vesztegetést nem kellett büntetni rendelni, ha azt külföldi állampolgár külföldi üzleti tevékenység során követi el. A magyar büntetőjog azonban a nemzetközi kapcsolatban elkövetett passzív nem-hivatali vesztegetés azon eseteire sem terjedt ki, amikor a cselekményt külföldi gazdálkodó szervezet vezetője vagy annak dolgozó személy a) magyar állampolgárként *vagy* b) hazai üzleti tevékenységhez kapcsolódóan követte el.

6. A külföldi gazdálkodó szervezet vezetője vagy dolgozója által elkövetett passzív vesztegetést jogalkotásunknak a magánszektorban tapasztalható korrupció elleni együttes fellépés (és az azt felváltó kerethatározat) alapján is büntetni kellett volna rendelnie. A 2012. január 1. napja előtt hiányzó nemzetközi vonatkozású tényállást nem lehetett ugyanis „pótolni” a „hazai” nem-hivatali vesztegetésre vonatkozó tényállások kerethatározattal harmonikus értelmezésével.

7. A nemzetközi kapcsolatban elkövetett nem-hivatali vesztegetésre vonatkozó rendelkezések egy másik szempontból ma sem felelnek meg a nemzetközi és európai uniós követelményeknek. A külföldi gazdálkodó szervezet (a tényállások hatókörét meghatározó) fogalma ugyanis – a Btk.-ban, illetve az új Btk.-ban is – a jogi személyiségre épül. A nemzetközi és európai uniós instrumentumok alapján azonban (amint azt az ET-egyezmény magyarázó jelentése kifejezetten megerősíti) a vesztegetés kriminalizációja attól függetlenül kötelező, hogy a magánszektorban működő jogalany jogi személynek minősül-e.

8. A magánszektorra vonatkozó korrupciós bűncselekmények szabályozásában *de lege ferenda* (sem a büntetőjogi felelősség terjedelmét, sem annak mértékét tekintve) nem szükséges megkülönböztetni a magyar vagy külföldi állampolgár által, hazai vagy külföldi gazdálkodó szervezethez kapcsolódóan, hazai vagy külföldi üzleti tevékenység körében, illetve a nemzeti, külföldi vagy az államokon átívelő versenyt veszélyeztetve elkövetett cselekményeket.